

**DET KONGELIGE
FORSVARSDEPARTEMENT**

**IVERKSETTINGSBREV
FOR
FORSVARET
FOR GJENNOMFØRINGSÅRET 2010**

Oslo, 18. desember 2009

Innholdsfortegnelse

Statsrådets forord.....	4
1. Innledning.....	6
1.1 Om iverksettingsbrevet	6
1.2 Departementsrådets innledning	6
1.3 Hovedprioriteter i 2010	8
1.4 Økonomisk tildeling 2010.....	10
2. Hovedmål for virksomheten i 2010	11
2.1 Strategisk målbilde for forsvarssektoren.....	11
2.2 Mål og resultatkrav for Forsvaret i 2010.....	12
2.3 Forsvarsdepartementets risikovurdering av målbildet	14
2.4 Operativ virksomhet.....	14
2.5 Økonomiske rammer og forutsetninger	26
2.6 Strukturutvikling, styrkeproduksjon, støttevirksomhet og ledelse	28
2.7 Teknologisk infrastruktur – nettverksbasert Forsvar	37
2.8 Personell og kompetanse	38
3. Omtale av de enkelte kapitler/poster	46
3.1 Kapittel 1720 Felles ledelse og kommandoapparat.....	46
3.2 Kapittel 1725 Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben	47
3.3 Kapittel 1731 Hæren.....	47
3.4 Kapittel 1732 Sjøforsvaret	48
3.5 Kapittel 1733 Luftforsvaret	49
3.6 Kapittel 1734 Heimevernet	50
3.7 Kapittel 1735 Etterretningstjenesten	50
3.8 Kapittel 1740 Forsvarets logistikkorganisasjon	51
3.9 Kapittel 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	52

3.10	Kapittel 1790 Kystvakten.....	52
3.11	Kapittel 1791 Redningshelikoptertjenesten.....	53
3.12	Kapittel 1792 Norske styrker i utlandet.....	54
3.13	Kapittel 1795 Kulturelle og allmenntilgittige formål.....	54
3.14	Kapittel 4799 Militære bøter	55
4.	Ledelse og styring.....	55
4.1	Innledning	55
4.2	Etatsstyring	55
4.3	Risikostyring og internkontroll.....	56
4.4	Rapportering	56
	Totalvurdering av målbildet.....	60
	Mål.....	60
	Styringsparametre	60
	Tiltak	61
4.5	Særlige innspill med egne tidsfrister.....	63
4.6	Tidsplan for ESM og rapporteringsfrister	63

VEDLEGG:

- A: Mål- og resultatstyring
- B: Operativ struktur og krav til tilgjengelighet/klartider
- C: Forsvarsrettet sikkerhetssamarbeid (FSSR) og internasjonalt samarbeid
- D: Materiellvedlegg for perioden 2010-2013 (utgis ved egen ekspedisjon)
- E: EBA-vedlegg for perioden 2010-2013
- F: NATO styrkemål
- G: Oppdragsoversikt
- H: Direktiv for bidrag til operasjoner i utlandet og flernasjonale beredskapsstyrker
- I: Personellvedlegg for perioden 2010-2013 m/undervedlegg Perspektivplan personell (undervedlegg utgis ved egen ekspedisjon)
- J: Budsjettrammer 2010

STATSRÅDENS FORORD

I den nye regjeringsplattformen bekrefter regjeringen at langtidsplanens målsettinger ligger fast. Etter mange år med omstilling har vi i dag et forsvar som er relevant og som holder høy internasjonal standard. Vi ivaretar våre nasjonale interesser og rettigheter i nærområdene, og vi deltar i utenlandsoperasjoner på vegne av det internasjonale samfunn. Jeg er meget tilfreds med måten Forsvarets oppgaver løses på. Samtidig ber jeg om tydelige prioriteringer og klare mål i forsvarssjefens styring, slik at vi når langtidsplanens målsettinger i 2012.

Med forsvarsbudsjettet for 2010 viser regjeringen klart og tydelig at satsningen på Forsvaret følges opp. Omstillingen er i rute. Jeg legger likevel ikke skjul på at arbeidet er utfordrende, heller ikke at enkelte prioriteringer kan oppleves svært krevende. Jeg vil rette en stor takk til Forsvarets personell som daglig gjør en solid innsats for at målene i langtidsplanen nås.

Forsvarsbudsjettet for 2010 følger opp de målsettingene Stortinget vedtok gjennom sin behandling av langtidsplanen. Regjeringen fortsetter ressursopptrappingen og bidrar med en bevilgningsøkning øremerket langtidsplanen på 100 mill. kroner. Dermed er 500 av de 800 millioner kroner av den planlagte bevilgningsøkningen knyttet til langtidsplanen gjennomført. Jeg vil understreke betydningen av at også Forsvaret leverer i tråd med langtidsplanens målsettinger med hensyn til gjennomføring av basetiltak og intern interneffektivisering. Bare ved at alle parter følger opp med faktisk handling kan vi sikre at vi når bærekraftig balanse mellom Forsvarets oppgaver, struktur og ressurstilgang.

Hovedprioriteringer i 2010 er:

- Oppfølging av tiltakene i langtidsplanen
- Militær tilstedeværelse i nord
- Robuste bidrag til operasjoner i utlandet
- Fellesoperative øvelser, nasjonale og med alliert deltakelse
- Målrettet personellpolitikk, blant annet oppfølging av veteraner
- Sesjonsplikt for kvinner og todelt sesjonsordning
- God økonomistyring og forsvarlig forvaltning.

Skal vi lykkes med å nå målene i langtidsplanen, må alle ledere i sektoren følge aktivt opp de forpliktelsene Forsvaret har påtatt seg. Jeg forventer at lederne vil engasjere seg personlig og foreta nødvendige prioriteringer. Forsvarets øverste ledelse skal kommunisere helhetlig og utøve samlet og målrettet styring og ledelse.

Lederne må være modige og gi rom og takhøyde for dialog og alternative meninger i forberedelse av saker. Jeg forventer selvstendige og alternative argumenter for å belyse problemstillinger på en best mulig måte. Samtidig forventer jeg lojalitet i gjennomføringen når beslutninger er truffet. Det skal stilles høye krav til resultater. Endelig ber jeg om at det legges vekt på etikk i utøvelse av lederskap i Forsvaret. Gode verdier og tydelig regelverk skal sikre en sunn forvaltningskultur. Det skal jobbes videre med å forbedre Forsvarets forvaltning på alle områder i 2010.

Jeg ønsker lykke til i arbeidet med å nå målsettingene i 2010 og ser frem til et godt samarbeid.

Grete Faremo

Oslo, 18. desember 2009

1. INNLEDNING

1.1 Om iverksettingsbrevet

Forsvarsdepartementets (FD) iverksettingsbrev for Forsvaret for gjennomføringsåret 2010 gir mål, oppdrag, føringer og rammer til forsvarssjefen for gjennomføringen av virksomheten i 2010. Iverksettingsbrev for 2010 (IVB 10) er utformet med utgangspunkt i Stortingets behandling av Prop. 1 S (2009-2010), jf. Innst. 7 S (2009-2010), og den vedtatte langtidsplanen, jf. Iverksettingsbrevet for forsvarssektoren 2009-2012 (IVB LTP). Justeringer i forhold til endelig iverksettingsbrev, som ferdigstilles i desember, oversendes Forsvaret skriftlig i form av Presiseringer, endringer og tillegg til IVB 10 (PET til IVB 10).

Føringer gitt i IVB for 2009-2012 gjelder og skal følges opp med mindre enkelt oppdrag oppheves konkret av føringer i gitt i dette dokument. Dersom oppdragene gitt i dette iverksettingsbrev gir økte kostnader som ikke er dekket av budsjettet, bes dette tatt opp med departementet i god tid før oppdraget iverksettes.

På generelt grunnlag skal den samlede virksomhet i Forsvaret styres slik at krav til økonomistyring og forsvarlig forvaltning ivaretas på en god måte, jf. § 4b i Reglement for økonomistyring i staten.

Dokumentet har egne vedlegg som inneholder mer spesifikke føringer innenfor ulike områder. Ved en eventuell motsetning mellom hoveddokument og vedlegg, er det hoveddokumentet som gjelder.

1.2 Departementsrådets innledning

Iverksettingsbrevet for langtidsplanen for forsvarssektoren for perioden 2009-2012 (IVB LTP) utgjør de sentrale føringer for aktiviteten i sektoren også i 2010. Det strategiske rammeverket som IVB LTP utgjør, er basert på en kombinasjon av reelle bevilgningsøkninger og en rekke innsparings- og styringstiltak som sektoren skal gjennomføre selv. Bevilgningsøkningen er for 2010 fulgt opp slik at forsvarsbudsjettet halvveis i planperioden vil ha økt med mer enn halvparten av forutsatt vekst frem til og med 2012.

Også sektoren selv er rimelig godt i rute i oppfyllelsen av sin del av forutsetningene som ligger til grunn for langtidsplanen. På denne måten er også iverksettingen av langtidsplanen rimelig godt i rute. Hovedutfordringen er dels at det samlede driftsbudsjettet i første halvdel av planperioden ligger betydelig for høyt sammenlignet med det forutsatte nivå, dels intern ubalanse i bruken av tildelte driftsmidler. Samtidig, og som følge av det for høye driftsnivået, ligger materiellinvesteringsnivået – og dermed en vesentlig del av sektorens evne til fornyelse og videreutvikling – betydelig for lavt.

Å rette opp disse ubalansene blir et hovedformål med arbeidet med budsjett og iverksettelsesbrev for 2011. For å lykkes med dette arbeidet er det avgjørende at ubalansene ikke er blitt større, men helst betydelig mindre, når sluttstrek trekkes etter gjennomføringen av aktivitetsåret 2010.

Iverksettelsesbrevet for langtidsplanen, og iverksettelsesbrevene for de årlige budsjettene, skal være reelt førende for virksomhetsstyringen og organisasjonsutviklingen i alle deler av Forsvarets organisasjon. Dette krever lojalitet i oppfølgingen, også i kommunikasjon utad.

Videre er det en forutsetning at forsvarssjefen ved Forsvarsstaben sørger for at proaktiv risikostyring omgående iverksettes og følges opp innenfor alle kapittelområder og ansvarsområdene til budsjett- og resultatansvarlige sjefer i Forsvaret. Forsvarssjefen ved Forsvarsstaben må dessuten besørge god rapportering i henhold til departementets krav, samt full åpenhet om alle kostnadsfaktorer på de ulike kapittelområder og ansvarsområdene til budsjett- og resultatansvarlige sjefer. I tillegg må departementets årlige plangrunnlag for budsjettarbeidet bli reelt styrende for budsjettarbeidet i Forsvarets avdelinger, inklusive for forsvarssjefens årlige budsjettforslag, herunder når det gjelder andelen av driftsbudsjettet som skal gå til direkte operativ virksomhet. Endelig forutsetter departementet at oppfølging og forbedring når det gjelder intern kontroll, samt regnskaps- eller forvaltningsmessige mangler i Forsvaret, gis høyeste prioritet av forsvarssjefen og Forsvarets øvrige ledelse.

Den fortsatte omstillingsprosessen og den videreutviklingen av Forsvaret som dette iverksettelsesbrevet legger opp, stiller store krav til lederskap i etaten. Det vil kreve en sterk, samlet og synlig etatsledelse gjennom virksomhetsåret, med tydelig forpliktelse til de mål som skal nås. Det medfører også krav og forventninger til gjennomførings- og kommunikasjonsansvar for ledere på alle nivåer.

Som et grunnlag for en vellykket omstilling må det være et sterkt fokus på den enkelte leders innsalg og kommunikasjon i organisasjonen. Det må fortsatt legges vekt på at alle ansatte i Forsvaret har innsikt i omstillingens mål og forutsetninger. Dessuten er det avgjørende å arbeide videre for at alle erkjenner at langtidsplanen skal gjennomføres og at bidragene fra den enkelte vil være viktige for å lykkes. Dette krever at etatsledelsen tydelig kommuniserer budskapet gjennom hele virksomhetsåret, og fremstår samlet i all sin kontakt med ulike nivåer i etaten. Departementet understreker at det fortsatt må arbeides med en strukturert topplerdialog for å unngå sprik og svekket eller uklart budskap til underlagte ledd.

Omstillingsprosessen er også avhengig av bidrag fra alle nivåer i etaten. Det må fortsatt markeres at Forsvaret skal ha en kultur preget av forpliktende leveranser av omstilling. Både suksesser og eventuelle avvik må markeres på synlige måter. Omstillingsprosesser vil alltid innebære at det oppstår uenigheter og frustrasjoner. Det er viktig at etatsledelsen fortsatt tilrettelegger for et organisasjonsklima og kommunikasjonslinjer som ivaretar dette på en konstruktiv måte. Dette innebærer bl.a. å markere at det er legitimt å ha ulike syn i en prosess som kan bidra til å gjøre

beslutningene bedre. Samtidig skal det være lojalitet til beslutninger når disse er truffet, og det skal markeres at den helhetlige omstillingen skal fortsette.

Det må legges vekt på forståelsen av at en vellykket gjennomføring er viktig for hele forsvarssektorens omdømme.

Iverksettingen av de mål som skal nås i 2010, stiller forventninger og krav til alle ledere på ulike nivå i etaten. Dette innebærer også en forventning om at ikke bare etatsledelsen, men også ledere på lavere nivåer, tar ansvar for å nå de målsettinger som er satt. På alle ledernivåer må det tilstrebes at ledere har en klar bevissthet rundt sin egen rolle som arbeidsgiverrepresentant, ser sitt ansvarsområde i en større sammenheng og legger vekt på hvordan alle i egen organisasjon bidrar til de overordnede målene. Det er også en forventning til ledere om å tilrettelegge og følge opp arbeidet med holdninger og etikk.

I 2010 skal det spesielt legges vekt på samhandling og rolleforståelse på toppledernivå, mellom departementet og etatsledelsen. Det blir bl.a. viktig å videreutvikle forsvarssjefens bruk av den strategiske kompetansen og kapasiteten i departementet.

Forsvarsdepartementet vil følge opp disse utfordringene i etatsledelsen i sin dialog med forsvarssjefen også i 2010. Samtidig skal det fortsatt være et betydelig handlingsrom for forsvarssjefen og etatsledelsen til å finne de beste løsningene for Forsvaret innenfor de optrukne rammer og føringer.

1.3 Hovedprioriteter i 2010

Arbeidet med å videreutvikle Forsvaret er krevende og det tar tid før tiltakene i langtidsplanen vil gi full effekt. Som for 2009 vil også 2010 kreve klare prioriteringer og målrettet innsats for å realisere oppbyggingen som ligger i langtidsplanen. Balanse mellom budsjett og virksomhet står derfor sentralt.

Forsvarsbudsjettet for 2010 gir en styrking av den samlede ressursrammen til forsvarssektoren med reelt 395,2 mill. kroner (1,18 %) sammenlignet med saldert budsjett for 2009. Av disse er 100 mill. kroner rettet eksklusivt mot målsettingen i vedtatt langtidsplan.

Med ovenstående som utgangspunkt legger Forsvarsdepartementet følgende til grunn for gjennomføringen av Forsvarets virksomhet i 2010: Forsvarssjefen skal særlig prioritere

- styring og ledelse i tråd med de føringer som fremgår i dette iverksettelsesbrevet, bl.a. når det gjelder pro-aktiv risikostyring,
- at etatsledelsen aktivt engasjerer seg i å bedre arbeidsprosessene mellom FD og FST og at etatsledelsen fremstår samlet med helhetsansvar og helhetsforståelse. Forsvarets ledere på alle nivå skal fremstå med gode arbeidsgiverholdninger og

god arbeidsgiverkompetanse, og alle ledere skal aktivt arbeide for at Forsvaret skal være og fremstå som en samlet etat og bidra til et godt omdømme,

- å videreføre arbeidet med å styrke økonomistyringen og forvaltningen. I 2010 skal arbeidet med Felles integrert forvaltningssystem (FIF 2.0) prioriteres, og problemene med bl.a. fakturaflyt og mangelfull materiellkontroll skal løses,
- norsk militær tilstedeværelse i nordområdene. Suverenitetshevdelse og overvåking skal fortsatt være blant Forsvarets høyest prioriterte oppgaver. Evnen til myndighetsutøvelse til havs skal bedres gjennom innfasing av nye fartøyer og materiell. Aktivitet i Hæren og Luftforsvaret i nord skal prioriteres. Grensekontroll mot Russland opprettholdes. Videreutviklingen av operativiteten ved Forsvarets operative hovedkvarter utenfor Bodø fortsetter,
- at Norges bidrag til utenlandsoperasjoner søkes gjennomført gjennom operativt samarbeid med andre lands styrkebidrag, bl.a. for å redusere kostnader samtidig som evnen til å stille bidrag økes,
- å gjennomføre vedtatte *basetiltak* og forutsatt og dokumenterbar *interneffektivisering*, samt andre tiltak som bidrar til intern ressursfrigjøring i sektoren.

Ovenstående utgjør de høyest prioriterte kravene. I tillegg skal forsvarssjefen ivektelegge:

- å prioritere utviklingen av Hæren og felleskapasiteter med spesiell vekt på å videreføre kompetansen som er bygget opp ila. 2009 innenfor kritiske områder som er nødvendige i operasjoner hjemme og ute. Videre skal trening av Heimevernet øke, herunder trening og øving av deler av forsterknings- og oppfølgingsstyrken,
- å legge til rette for alliert øving og trening i Norge. Det skal gjennomføres en større felleoperativ øvelse i Nord-Norge med alliert deltagelse i 2010,
- å prioritere arbeidet med implementering av sesjonsplikt for kvinner og ny todelt sesjonsordning,
- å fortsette styrkingen av personellpolitikken og tilrettelegge for økt kvinneandel og mangfold i Forsvaret,
- å implementere ny instruks for Forsvaret sikkerhetstjeneste, arbeide aktivt med kultur og holdninger i denne tjenesten, samt følge opp de tiltak som er anbefalt i en egen rapport fra departementet,
- å legge til rette for en mer effektiv logistikkunderstøttelse i Forsvaret med klarere styrings- og ansvarslinjer,
- å videreutvikle nasjonalt operativt planverk

- å ferdigstille plan for videre utvikling/implementering av nettverksbasert forsvar (NbF). Implementeringsarbeidet for å nå grad II innen 2012 skal konkretiseres og videreføres,
- å videreutvikle deployerbare logistikkbasert iht. ambisjonene i IVB LTP, samt overføre oppsetningsansvaret til forsvarsgrenene,
- flernasjonalt samarbeid for å oppnå forbedret operativ evne og økt kostnadseffektivitet,
- å fortsette satsingen på ivaretagelsen av alle som deltar og har deltatt i utenlandsoperasjoner.

Det skal ikke legges til grunn et driftsmønster/aktivitetsnivå/driftnivå med sikte på å oppnå høyere operative ambisjoner enn det som er fastlagt i vedlegg B – *Operativ struktur og krav til tilgjengelighet/klartider* til IVB for Forsvaret i 2010.

1.4 Økonomisk tildeling 2010

Økonomiske rammer 2010 - Forsvaret

2010 kroner		mill. kroner	mill. kroner
Kapittel	Post	Utgiftsramme	Inntektsramme
1720/4720	01	2 642,1	20,6
1725/4725	01	1 715,9	30,1
1725	50	130,6	-
1725/4725	70	6,0	0,04
4725	90	-	0,6
1731/4731	01	4 561,3	3,6
1732/4732	01	3 158,8	24,2
1733/4733	01	3 725,0	97,7
1734/4734	01	1 001,9	1,9
1735	21	913,3	-
1740/4740	01	3 081,3	236,6
1760	01	1 027,6	-
1760	44	80,0	-
1760	45	7 313,9	-
1760/4760	48	209,0	209,0
1760	75	90,0	-
1790/4790	01	945,1	0,4
1791	01	478,3	435,0
1792/4792	01	1 145,5	10,2

1795/4795	01	243,0	2,4
4799	86	-	0,5
Totalt		32 468,9	1 072,2
Driftsramme		24 775,9	
Materiellinvestering		7 313,9	
EBA investeringer (NATO)		379,0	

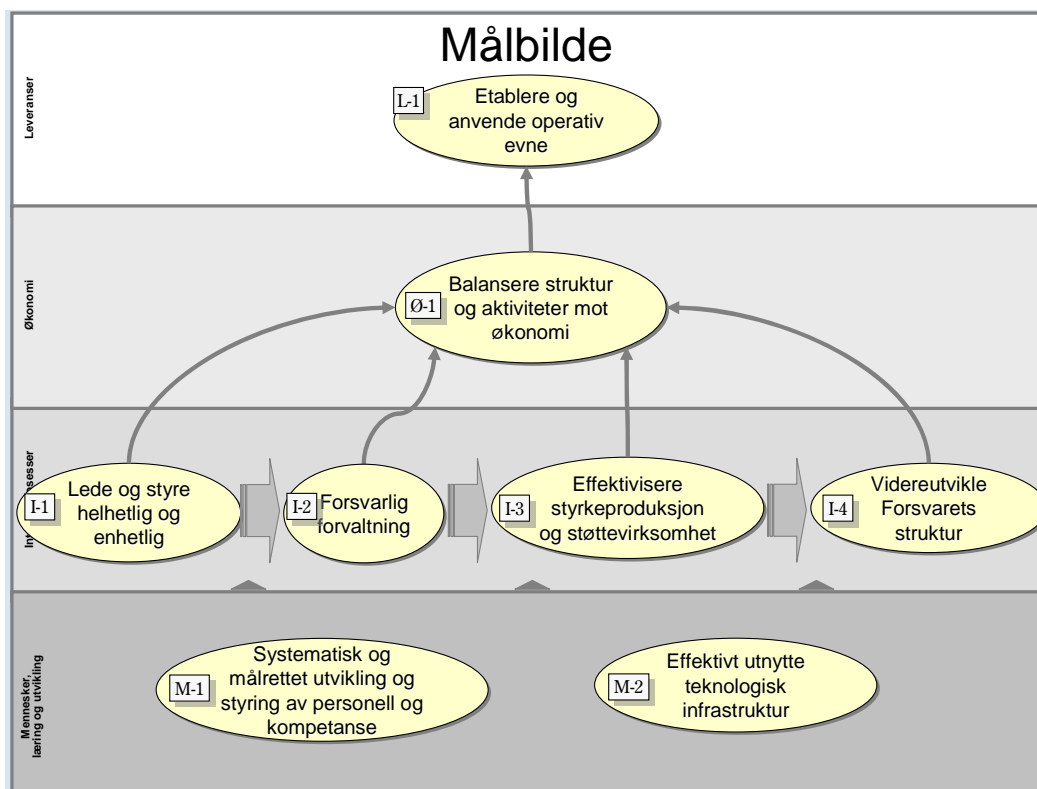
**Rammene er inkludert pris-, lønns- og soldatkompensasjon. Rammen til kap. 1792 er eksklusiv ANA-trustfond (130 mill. kr) og midler til etablering av uavhengig helsetilsyn (1,5 mill. kr)*

2. HOVEDMÅL FOR VIRKSOMHETEN I 2010

Mål- og resultatstyring er det overordnede styringsprinsipp i staten og grunnlaget for de krav som stilles til mål og resultater i dette iverksettelsesbrevet. Strategiske føringer i IVB LTP er konkretisert gjennom mål, styringsparametere og tiltak, og danner et rammeverk for årlig styring og oppfølging. Illustrativt grupperes overordnede mål i et "målilde".

2.1 Strategisk målilde for forsvarssektoren

Det strategiske målildet for 2009–2012 fastsetter strategiske mål for hele forsvarssektoren og er overordnet målilder for den enkelte etat. Målildet gjelder den totale styringen av forsvarssektoren og danner rammeverk for å følge opp de prioriteringene som ligger i langtidsplanen 2009 – 2012. Videre beskriver målildet de viktigste endringene som skal skje i perioden og inneholder områder som er kritiske å følge opp i styringssammenheng for å sikre gjennomføringen av vedtatte planer.

2.2 Mål og resultatkrav for Forsvaret i 2010

Fra det strategiske målbildet for forsvarssektoren er det utledet mål og resultatkrav for Forsvarets virksomhet i 2010. Målene er konkretisert i resultatkrav som er gitt som styringsparametere. FSJ er ansvarlig for gjennomføringen av de oppdrag som gjelder Forsvaret, og vil bli vurdert og målt mot i hvilken grad Forsvaret oppnår fastsatte mål og resultatkrav.

Sammendrag:

Id	Mål - SP - Tiltak Benevning	Resultatkrav / Indikator				Rapportering			IVB LTP Ref
		2010	2011	2012	2013	RKR1	RKR2	FÅR	
L-1	Etablere og anvende operativ evne					x	x	x	Kap 4
SP L-1-1	Operativ evne (VOE)	Stabil	Stabil	Stabil	Stabil		x		4.12/4.14
SP L-1-2	Tilstedeværelse og aktivitet i nordområdene	Styrkes	Styrkes	Styrkes	Styrkes	x	x	x	9.3
SP L-1-3	Bidra til og gjennomføre internasjonale operasjoner	Stabil	Stabil	Stabil	Stabil	x	x	x	
Ø-1	Balansere struktur og aktiviteter mot økonomi (tall i mill. 2009-kr)					x	x	x	Kap 2
SP Ø-1-1	Forventet årsresultat	Ingen avvik	Ingen avvik	Ingen avvik	Ingen avvik	x	x	x	
T Ø-1-1	Frigjøre midler ifm basetiltak	255	255	308	na	x	x	x	2.3.1
T Ø-1-2	Oppnå en årlig varig effektivisering	329	488	647	na	x	x	x	2.3.1
T Ø-1-3	Reduksjon i avsetninger til AST	177	241	315	na	x	x	x	2.3.1
I-1	Lede og styre helhetlig og enhetlig					x	x	x	Kap 3
SP I-1-2	Evaluering av ledere	2008-nivå	2008-nivå	2008-nivå	2008-nivå			x	Kap 3

Id	Mål - SP - Tiltak Benevning	Resultatkrav / Indikator				Rapportering			IVB LTP Ref
		2010	2011	2012	2013	RKR1	RKR2	FÅR	
T I-1-1	Viderefør og videreutvikle "Handlingsplanen for holdninger, etikk og ledelse" (HEL)	X	X	X	X	x	x	x	7.1
T I-1-2	Evaluering av ledere og lederutvikling, inklusive tiltak i forhold til arbeidsgiverrollen.	X	X	X	X			x	
I-2	Forsvarlig forvaltning					X	X	X	
SP I-2-1	Fakturakontroll	98 %	98 %	98 %	98 %	x	x	x	
SP I-2-2	Håndvåpenkontroll	100 %	100 %	100 %	100 %	x	x	x	
SP I-2-3	Materiellkontroll	100 %	100 %	100 %	100 %	x	x	x	
T I-2-1	Følg opp tiltaksliste økonomi og forsvarlig forvaltning (TØFF)	X	X	X	X	Mnd.	Mnd.	Mnd.	
T I-2-2	Redusere CO2-utslipp fra administrative kjøretøyer og tilrettelegging for elbiler.	X	X	X	X			Årlig	
I-3	Effektivisere styrkeproduksjon og støttevirksomhet					X	X	X	Kap 5
SP I-3-1	Implementering av vedtatte organisasjonsendringer	3	3			x	x	x	
SP I-3-2	Gjennomføringsgrad styrkeproduksjon	100 %	100 %	100 %	100 %	x	x	x	
SP I-3-2	Materielltilgjengelighet	100 %	100 %	100 %	100 %	x	x	x	
T I-3-1	Ferdigstille arbeidet med KOP iht. LTP 2009-2012	X				x	x	x	Kap 5
T I-3-2	Utarbeide materiellhjemmelgrunnlag for strukturelementer som ikke har KOP.	X				x	x	x	
I-4	Videreutvikle Forsvarets struktur					X	X	X	Kap 4
SP I-4-1	Realisering og videreutvikling av vedtatt struktur	100 %	100 %	100 %	100 %	x	x	x	Kap 4
SP I-4-2	Omsetningsevne investering	Se vedl. A	Se vedl. A	Se vedl. A	Se vedl. A	x	x	x	6.4
SP I-4-3	Ivaretagelse av innmeldte styrkemål	100 %	100 %	100 %	100 %	x	x	x	
M-1	Systematisk og målrettet utvikling og styring av personell og kompetanse					X	X	X	Kap 7
SP M-1-1	Utvikling i personellstrukturen	Se vedl. A	Se vedl. A	Se vedl. A	Se vedl. A	x	x	x	2.3.2 / 7.7
SP M-1-2	Dekningsgrad kompetanse	Se vedl. A	Se vedl. A	Se vedl. A	Se vedl. A	x	x	x	
SP M-1-3	Jobbtilfredshet og tilhørighet til organisasjonen	2008 nivå	2009 nivå	2010 nivå	2011 nivå			x	
SP M-1-4	Frafall fra førstegangstjenesten og antall kvinner som gjennomfører førstegangstjeneste	Se vedl. A	Se vedl. A	Se vedl. A	Se vedl. A			x	
T M-1-1	Videreutvikle system for strategisk kompetansestyling	X	X	31. des.	NA	X	x	x	7.6
T M-1-2	Utarbeid oppdaterte OPL for alle avdelinger i Forsvaret, samt en OPL Utland.	X				X	X	X	
M-2	Effektivt utnytte teknologisk infrastruktur					X	X	X	
SP M-2-1	Interoperable og standardiserte løsninger	Se vedl. A	Se vedl. A	Se vedl. A	Se vedl. A	x	x	x	
SP M-2-2	Implementeringsnivå NbF-grad 2	Se vedl. A	Se vedl. A	Se vedl. A	Se vedl. A	x	x	x	
T M-2-1	Oppnå en kostnadseffektiv utnyttelse av ressursene	X	X	X	X			x	

For konkretisering av mål, styringsparametere og tiltak, se vedlegg A: Mål- og resultatstyring.

2.3 Forsvarsdepartementets risikovurdering av målbildet

De mest vesentlige risikoene for hvert av målene er angitt i tabellen:

Id	Mål – Risiko	Risikonivå – ansvar - rapportering		
L-1	Etablere og anvende operativ evne			
	Ingen			
Ø-1	Balansere struktur og aktivitet mot økonomi			
R Ø-1-1	Internt drevne endringer i ressursmessige forutsetninger.	Kritisk	FD	TBD
R Ø-1-2	Eksternt drevne endringer i ressursmessige forutsetninger.	Høy	FD	TBD
I-1	Lede og styre helhetlig og enhetlig			
R I-1-1	Mangelfull håndtering av uavklarte forhold ved LTP	Kritisk	FD	TBD
R I-1-2	Ulik oppfatning av begrepet "arbeidsgiverholdninger"	Høy	FD	TBD
I-2	Forsvarlig forvaltning			
R I-2-1	Mangelfull kontroll i og effekt av FIF 2.0	Kritisk	FD	TBD
I-3	Effektivisere styrkeproduksjon og støttevirksomhet			
R I-3-1	Redusert leveransekapasitet ifm. FRIFLO omorganiseringen	Høy	FD	TBD
R I-3-2	Forsinkelser i EBA-prosjekter	Moderat	FD	TBD
R I-3-3	Forsinkelse av materiellavhendingsprosessen	Moderat	FD	TBD
I-4	Videreutvikle operativ struktur			
I-4-1	Forsinkede materielleleveranser	Høy	FD	TBD
I-4-2	FLO håndterer ikke svingninger i omfanget av investeringsporteføljen	Kritisk	FD	TBD
M-1	Systematisk og målrettet utvikling og styring av personell og kompetanse			
M-1-1	Manglende bruk av korrigerende tiltak når etatene ikke styrer i henhold til gitte rammer og mål	Kritisk	FD	TBD
M-1-2	Manglende bruk av målrettede virkemidler for å rekruttere, beholde og avvikle personell	Høy	FD	TBD
M-2	Effektivt utnytte teknologisk infrastruktur			
M-2-1	Angrep som trenger igjennom våre militære datasystemer	Høy	FD	TBD

For ytterligere detaljering av risikoene, med risikotiltak, se vedlegg A.

2.4 Operativ virksomhet

2.4.1 Strategisk mål: Etablere og anvende operativ evne (mål L-1)

Forsvarssektorens hovedleveranse er operativ evne som bidrag til Norges sikkerhets- og forsvarspolitik. Forsvarssektorens troverdighet som sikkerhetspolitisk virkemiddel bygger på evnen til å løse oppgaver. Hovedmålsettingen for den videre utviklingen av Forsvaret er å opprettholde og videreutvikle Forsvarets operative evne og evne til å samvirke med

allierte, slik at Forsvarets oppgaver løses best mulig. Dette krever en forsvarsstruktur med de rette kapasitetene, som kan være på rett sted til rett tid.

Operativ evne utgjør fundamentet for å løse nasjonale oppgaver, oppgaver som løses i samarbeid med allierte og andre samarbeidspartnere, og andre oppgaver der andre myndigheter har primæransvaret og Forsvaret har en støttende rolle.

Resultatkrav 2010:

- Minimum opprettholde nivå på operativ evne (VOE) på tilsvarende nivå som i 2009 på alle oppgaver (L-1-1), og øke den innenfor noen av oppgavene.
- Styrke tilstedeværelsen og operativ aktivitet i nordområdene (L-1-2).
- Bidra til og gjennomføre, internasjonale operasjoner (L-1-3).

FD forventer generelt videreført operativ evne i 2010 på nivå med 2009 som et minimum. Det forventes en viss økning i operativ evne som følge av innfasingen av nye strukturelementer og kapasiteter, samt økt trening av HVs områdestruktur.

Forsvarets operative virksomhet skal understøtte regjeringens nordområdesatsing, herunder håndheve suverenitet og suverene rettigheter samt ivareta våre forpliktelser knyttet til myndighetsutøvelse i havområder hvor Norge har jurisdiksjon.

Den operative virksomheten, inkludert styrkeproduksjon til denne, skal tilpasses ambisjonsnivået og de operative prioriteter skissert i pkt. 2.4.3.

Operative enheter pålegges krav til reaksjonsevne og klartid for å kunne løse Forsvarets totale oppgaver iht. IVB, vedlegg B. Det er et mål at en størst mulig andel av Forsvarets enheter skal være anvendbare både nasjonalt og i utlandet. Krav til kvaliteten på avdelinger og enheter, herunder et godt øvings- og treningsnivå, evne til å samvirke med allierte, god reaksjonsevne, volum og utholdenhet, egenbeskyttelse, mobilitet og deployerbarhet, skal i størst mulig grad ivareta dette. Evne til samvirke med allierte og andre samarbeidspartnere fordrer interoperabilitet i doktriner, prosedyrer, terminologi, øvelser og teknologi.

Forsvaret skal etablere nødvendige operative planer i henhold til gjeldende krav og pålegg, og sikre at disse er koordinert med relevante instanser. Det operative planverk skal til enhver tid være oppdatert, hensiktsmessig og tilpasset de begrensninger som ligger i tilgjengelig struktur og kapasiteter, jf. Pkt. 2.4.2.5, 2.4.5 og pkt 1.6 i vedlegg G

2.4.2 Forsvarets oppgaver - ambisjonsnivå i 2010

2.4.2.1 Sikre et nasjonalt beslutningsgrunnlag

Oppgaven omfatter fremskaffelse av nasjonalt beslutningsgrunnlag for politisk og militær strategisk ledelse. Beslutningsgrunnlaget blir supplert ved gjensidig utveksling

av informasjon med allierte og andre relevante aktører. Dette krever at Norge innfører relevant infrastruktur og systemer som er interoperable med alliansen, og der det er nødvendig for gjennomføring av besluttede operasjoner med andre organisasjoner (EU, FN, mfl). Etterretningstjenesten fyller ut beslutningsgrunnlaget og rapporterer særskilt.

Evnen til å løse ovennevnte oppgaver var prioritert i 2009 og videreføres i 2010 på samme nivå. Etterretningstjenestens aktiviteter prioriteres særskilt.

I samsvar med regjeringens nordområdepolitikk skal overvåking i norske jurisdiksjonsområder, samt troverdig og god kontroll av ressurs-/fiskeriaktivitet, ha prioritet.

Samarbeid og utveksling av informasjon med andre statlige aktører skal videreføres og forbedres, spesielt med henblikk på Forsvares oppdrag i forbindelse med myndighetsutøvelse og bistand til det sivile samfunn. Moderniseringen av systemer innen kommando og kontroll, herunder innføringen av FISBasis H/NS skal prioriteres.

Deltagelse i MAJIIC-arbeidet videreføres i 2010 frem til avslutningen av *MAJIIC Extension*. FD vil vurdere Forsvarets eventuelle deltagelse i MAJIIC 2 i løpet av 2010.

Ambisjonsnivå 2010

- Norge skal i utgangspunktet ha en selvstendig kapasitet for å overvåke norske interesseområder og bidra til et rettidig beslutningsgrunnlag til den politiske og militære strategiske ledelse. Dette innbefatter evne til kontinuerlig overvåkning av prioriterte deler av norsk luftrom og tilstøtende områder innenfor rammen av NATOs integrerte luftforsvarssystem (NATINADS), overvåkning av aktivitet i sjøterritoriet og geografiske områder til sjøs hvor Norge har jurisdiksjon, samt kontinuerlig overvåkning av deler av landterritoriet, med prioritet til grensen mot Russland.
- Aktiviteten i nordområdene skal prioriteres i 2010. I forbindelse med pågående og besluttede militære operasjoner i utlandet, er det i tillegg en prioritert oppgave å produsere etterretningsgrunnlag til støtte for beslutningstakere både på strategisk, operasjonelt og taktisk nivå.
- Norge skal videreutvikle evnen til å være interoperabel med alliansen og samarbeidende organisasjoner nasjonalt og internasjonalt. I samarbeid med de nordiske land skal Norge støtte arbeidet med å gjøre disse nasjonene interoperable med alliansen, ved å prioritere arbeidet med å ratifisere og implementere operative og tekniske NATO STANAG-er.

2.4.2.2 Håndheve norsk suverenitet

Suverenitetshevdelse i nordområdene skal prioriteres. Dette skal skje bl.a. ved at maritimt nærvær i nordområdene prioriteres fremfor aktivitet utenfor kysten av Sør-

Norge. Suverenitetshevdelse på land er en prioritert oppgave som primært løses av Grensevakten. Suverenitetshevdelse i luftrommet ivaretas av NATO ved hjelp av norske enheter avgitt til dette formålet.

Ambisjonsnivå 2010

- Forsvaret skal hevde norsk suverenitet og forsvare Norges territorielle integritet. Dette innebærer at Forsvaret skal ha evne til både å overvåke aktiviteten i norske områder, og til på kort varsel være til stede med egnede enheter for å håndtere ulike typer krenkelser av norsk suverenitet.
- Generelt skal Forsvaret ha evne til å reagere rettidig mot krenkelser over hele territoriet.

2.4.2.3 Ivareta norsk myndighetsutøvelse

Utfordringen mot norsk regime i havområdene er klart størst i fiskevernsonen og myndighetsutøvelsen i dette området skal prioriteres. I tillegg skal det vektlegges oppfølging av og kontroll med ulovlig, urapportert og uregulert fiske (UUU-fiske) i nært samarbeid med fiskerimyndighetene.

Grensevakten skal videreføre samarbeidet med politiet hva angår grenseoppsyn i henhold til inngåtte avtaler.

Forsvaret skal videreføre og forsterke samarbeidet med andre statlige myndigheter for å sikre rettidig bruk av Forsvarets ressurser når disse bidrar til myndighetsutøvelse.

Ambisjonsnivå 2010

- Myndighetsutøvelse er en betydelig oppgave for Forsvaret også i årene fremover. Forsvaret skal derfor ha evne til raskt å oppdage og reagere på brudd på norske lover og regler innenfor de områdene der Forsvaret er tildelt slik myndighet. Denne myndighetsutøvelsen skal være tilstrekkelig tydelig og konsekvent til å ha en preventiv effekt overfor aktører som bevisst utfordrer norsk lov- og regelverk.
- På fiskeriområdet innebærer dette at Forsvaret i 2010 skal ha evne til å utøve ressurskontroll gjennom effektiv overvåking, relevant tilstedeværelse og jevnlig inspeksjoner i alle områder der det foregår fangst og fiske. *Nasjonal strategisk risikovurdering*, utarbeidet av Fiskeridirektøren, gir rammer for og prioritering av innsats og ressurskontroll på fiskeriområdet.
- Grensevakten og Sjøforsvaret ved Kystvakten skal oppfylle og gjennomføre Norges internasjonale forpliktelser i Schengen-samarbeidet, som baseres på komplementære tiltak, inkludert kontinuerlig overvåking, rutinemessig patruljering og situasjonsbestemte utrykninger.

2.4.2.4 Forebygge og håndtere episoder og sikkerhetspolitiske kriser

Forsvaret skal bidra til å håndtere nasjonale sikkerhetspolitiske episoder og kriser der håndteringen i sin helhet ledes av norske politiske myndigheter. Slike episoder og kriser, inkludert terrorangrep, skal hurtig, og med et minimum av negative konsekvenser, bringes under kontroll på nasjonale premisser. En forutsetning for rettidig håndtering er kapasitet til å produsere et formålstjenlig beslutningsgrunnlag, jf. 2.4.2.1.

Kapasitet til episode- og krisehåndtering i våre nærområder omfatter også evne til forebygging av slike kriser. I denne forbindelse har relevant militær tilstedeværelse stor betydning for eventuelt å kunne gi tilpasset og gradert militær respons.

Ambisjonsnivå 2010

- For å sikre hurtig og planlagt reaksjon ifm. episoder og krise skal Forsvaret ha et hensiktsmessig operativt planverk. I tilfelle en gitt episode skulle utvikle seg i retning av en sikkerhetspolitisk situasjon som involverer allierte, jf pkt 2.4.2.5, skal relevant planverk knyttet til mottak av allierte forsterkninger være utviklet.
- Forsvaret skal opprettholde et bredt spekter av fleksible kapasiteter med høy reaksjonsevne innenfor alle forsvarsgrener og Heimevernet, jf. vedlegg B. Forsvaret skal ha kapasitet til å lede operasjoner med bidrag fra flere forsvarsgrener og evne til samarbeid med sivile aktører.
- Forsvaret skal ha evne til å kunne bidra til å håndtere samtidige episoder og begrensede kriser.

2.4.2.5 Bidra til kollektivt forsvar av Norge og øvrige deler av NATO mot trusler, anslag og angrep

Hele Forsvarets operative struktur skal ha beredskap for å bidra til kollektivt forsvar ved å sikre at avdelingene kan stille iht. vedlegg B. Kapasiteter til vertslandstøtte, bi- og multilaterale avtaler og planer om forsterkninger skal gjennomgås som en del av utviklingen av Forsvarets operative planverk.

Operative krav til operativ strukturs beredskaps- og klartider fremgår av vedlegg B, jf. pkt. 2.4.5.

Ambisjonsnivå 2010

- Forsvaret skal i 2010 kunne stille operativ struktur med tilhørende krav til reaksjonstid som angitt i vedlegg B. Dette skal reflekteres i Forsvarets operative planverk.
- Øvings- og treningsmønstre skal omfatte høyintensitetsoperasjoner både forsvarsgrensvis og som fellesoperasjoner, jf. pkt. 2.4.6.

2.4.2.6 Bidra til flernasjonalt krisehåndtering, herunder fredsstøttende operasjoner

Flernasjonalt krisehåndtering gjennomføres i mange sammenhenger av særskilt sammensatte flernasjonale styrker, men kan også utføres av NRF etter politisk beslutning i NATO.

Forsvarets bidrag til operasjoner i utlandet er en høyt prioritert leveranse.

Ambisjonsnivå 2010

- Forsvaret skal kunne stille relevante styrker til hele spekteret av fredsstøttende operasjoner, inkludert preventive stabiliseringsoperasjoner, mer tradisjonelle fredsbevarende operasjoner og fredsopprettende operasjoner.
- Forsvaret skal kunne håndtere utfordringer knyttet til samarbeid og interoperabilitet med andre aktører i integrerte fredsoperasjoner.
- Styrkene skal ha tilstrekkelig utholdenhet i operasjonsområdet.

Planlagte bidrag til operasjoner i utlandet fremgår av vedlegg H med undervedlegg.

2.4.2.7 Støtte til diplomati, internasjonalt militært samarbeid, sikkerhetssektorreform og rustningskontroll

Internasjonalt militært samarbeid og støtte til sikkerhetssektorreform, herunder rustningskontroll, skal bidra til å fremme norske sikkerhetspolitiske interesser ved å bygge bilaterale relasjoner og støtte stater i overgang fra konflikt til fred, og fra et autoritært til demokratisk styresett. Tiltakene er å anse som et supplement til øvrige internasjonale bidrag, herunder deltakelse i internasjonale fredsoperasjoner. Det er samtidig en målsetting å videreutvikle flernasjonalt samarbeid med allierte og partnere, med henblikk på å styrke den operative evnen.

Ambisjonsnivå 2010

- Forsvaret skal opprettholde samarbeid med allierte omtrent som på 2009-nivå.
- Forsvaret skal bidra til å videreutvikle det nordiske samarbeidet. Det skal legges særlig vekt på å styrke kapabilitets- og det operative samarbeidet. Det er en ambisjon å identifisere og videreutvikle samarbeidsområder som er gjensidig fordelaktige.
- Forsvaret skal bidra til å utvikle samarbeidet med NATO-partnerland, herunder følge opp bilaterale tiltaksplaner med aktuelle land.
- Forsvaret skal bidra til å opprettholde samarbeidet med Russland på dagens nivå, herunder følge opp den bilaterale tiltaksplanen mellom Norge og Russland

- Forsvaret skal videreføre støtten til forsvars- og sikkerhetssektorreform (FSSR), jf. vedlegg C.
- Forsvaret ved Rustningskontrollseksjonen (RKS) skal i 2010 videreføre sin virksomhet iht. internasjonalt avtaleverk og bidra til å ivareta Norges internasjonale forpliktelser og rettigheter. Forsvaret skal også støtte Norges engasjement i det multinasjonale ikke-spredningsarbeidet i NATO- og FN-regi og i *Proliferation Security Initiative* (PSI).

2.4.2.8 Bidra til ivaretagelse av samfunnssikkerhet og andre sentrale samfunnsoppgaver

Støtte til det sivile samfunn ytes etter anmodning og iht. instruks, og innenfor rammen av tilgjengelig struktur og ressurser. Redningshelikopter-tjenesten videreføres i samsvar med de til enhver tid gjeldende beredskapskrav.

2.4.3 Operative prioriteringer 2010

Hensikten med prioriteringene er å presisere de viktigste operative delene av virksomheten i tilfelle avvik mellom ambisjonsnivå og ressurser. I så tilfelle gjelder følgende prioriteringer:

Prioritet nr. 1:

- Suverenitetshevdelse og nasjonale pågående operasjoner – overvåking og utvikling av beslutningsgrunnlag, jf. pkt. 2.4.2.1. Som en del av dette: Luftforsvarets enheter som er avgitt til NATO for å ivareta luftovervåking og suverenitetshevdelse, grensevakt- og kystvaktoppgaver knyttet til suverenitetshevdelse og pågående besluttede nasjonale operasjoner.
- Pågående og besluttede militære operasjoner i utlandet.
- Kapasiteter som direkte understøtter gjennomføringen av ovennevnte operasjoner.
- Kontra-terror enheter

Prioritet nr. 2:

- Evne til å opprette nasjonal høy luftmilitær beredskap (HLB), etter krav som fastsettes i samråd med FD, vakt av kongehus.
- Styrkeproduksjon og forberedelser for deltagelse i pågående og besluttede operasjoner som beskrevet i prioritet 1, og styrkeproduksjon av forpliktete bidrag til NRF og *Nordic BG*.

Prioritet nr. 3:

- Myndighetsutøvelse.
- Styrkeproduksjon i henhold til vedtatte NATO-styrkemål, samt forberedelser til planlagte bidrag til operasjoner i et lengre tidsperspektiv (utover gjeldende årlig IVB).

Prioritet nr. 4:

- Styrkeproduksjon av enheter som ikke dekkes av ovenstående prioriteter, iht. vedlegg B og bistand til det sivile samfunn.

2.4.4 Forsvarets beredskap

For å sikre hurtig og planlagt reaksjon i en krise skal Forsvaret ha et hensiktsmessig beredskapsplanverk. Forsvarets beredskap skal forebygge, ivareta de løpende oppgavene og sikre evne til krisehåndtering, nasjonalt og i en flernasjonalt ramme. Vedlegg B lister den operative strukturen og krav til tilgjengelighet i 2010. Struktur og aktivitet skal ikke dimensjoneres etter høyere krav til beredskap/ klartider enn det som eksplisitt er pålagt i vedlegg B. FSJ skal allikevel løpende og kritisk vurdere eventuelle behov for å håndtere ekstraordinære situasjoner. Dersom høyere krav likevel vurderes nødvendig skal dette alltid klareres med FD.

Enhver militær avdeling, uansett klartid, skal være forberedt på å delta med det den til enhver tid har tilgjengelig av personell og materiell ved akutt behov for krisehåndtering. Dette skal ikke betraktes som et oppdrag om å etablere hjemmevakt eller andre vaktordninger, utsette ferieavvikling, gjennomføre særskilt materiellvedlikehold eller trening/øvelser, eller igangsette andre ressurskrevende aktiviteter. Det er imidlertid en generell presisering av alle operative sjefers plikt til å ha oversikt over den kapasitet egen avdeling til enhver tid innehar, og til å være i stand til å anvende tilgjengelig kapasitet innen 24 timer ved behov.

Status for Forsvarets operative enheters tilgjengelighet iht. kravsetting i vedlegg B skal rapporteres i RKR 1, RKR 2 og FÅR iht. IVB pkt 4.4 Rapportering, samt ved behov som ad hoc rapportering iht. IVB pkt 4.4. I tillegg skal det orienteres om vesentlige endringer i operativ struktur som del av statusorienteringen som holdes på det månedlige koordineringsforum (K-forum) mellom FD og FST.

2.4.5 Operativ logistikk

Modernisering innenfor operativ logistikkstruktur skal fortsette i 2010 med fokus på økt fleksibilitet, tilgjengelighet og deployeringsevne. Logistikk- og støtteavdelinger skal dimensjoneres for å kunne understøtte den øvrige operative struktur, men skal også kunne inngå i flernasjonale løsninger.

I 2010 skal logistikkavdelinger dimensjoneres for understøttelse av kjente oppdrag i utlandet. For å sikre en tilstrekkelig understøttelse skal logistikkenhetene modulbaseres og tilpasses den øvrige operative struktur. For å sikre nødvendig initiell utholdenhet til Forsvarets operative struktur må operasjoner kunne støttes med forsyninger i nødvendig mengde basert på NATO- og nasjonale krav til understøttelse. Logistikkenhetene i operativ struktur skal ha reaksjonsevne, mobilitet og deployerbarhet som er avstemt med tilsvarende krav satt til de avdelingene som skal motta støtte. Logistikkvirksomheten som helhet skal være i stand til å etterforsyne og vedlikeholde den totale operative strukturen. Dette omfatter også tilstrekkelige strategisk løftekapasitet både for deployering/redeployering og etterforsyning, og

inkluderer også behovet for eventuell sanitetsevakuering, og ved behov innsetting av styrker i Norge og internasjonalt.

Ambisjonene for deployerbare logistikkbasert og strategisk transportkapasitet fremgår av vedlegg B.

Vertlandsstøttebataljonen, som er øremerket for det amerikanske marinekorpset, skal være tilpasset marinekorpsets behov for støtte i tråd med oppdatert planverk og avtaler.

2.4.6 Øvingsvirksomhet og utenlandsk trening

I regjeringens nordområdestrategi er militær aktivitet i nordområdene ett av de prioriterte områdene. Militær trening og øving i regionen utgjør en viktig del av denne aktiviteten for å vise norske interesser og blant annet forberede militære enheter på innsats i nordområdet. Gjennomføring av fellesoperativ vinterøvelse (*Cold Response*) i Nord-Norge med deltakelse fra nasjonale, allierte og partnerlands avdelinger er i så måte et viktig bidrag.

Det er en målsetting å videreutvikle øvingssamarbeidet mellom de nordiske landene, og det legges opp til et normalt øvingssamarbeid med Russland.

Øvingsvirksomheten skal gjenspeile gjeldende operative prioriteringer og bidra til måloppnåelse av operativ ambisjon. Følgende skal videreutvikles i 2010;

- kommandostrukturens evne til å planlegge og å lede operasjoner nasjonalt, inkludert episode- og krisehåndtering, samt samvirke med det sivile samfunn
- operativ evne for nasjonale styrker med tilhørende operasjonsstøtte til nasjonale operasjoner, og operasjoner i utlandet.
- nasjonale styrkers (inkludert operasjonsstøtte) evne til å samvirke innen og på tvers av forsvarsgrenene, med allierte styrker, og det sivile samfunn.
- Forsvarets kompetanse innenfor beredskapsplanverk og prosedyrer relatert til nasjonal krisehåndtering, herunder Beredskapssystemet for Forsvaret (BFF) og styrkeoppbyggingssystemet (SOS).

Øving og trening skal innrettes mot nye konsepter og doktriner, samt implementering av nye strukturelementer. Øvelsene skal baseres på aktuelle scenarioer som gjenspeiler de trusler og utfordringer Forsvaret kan stå overfor nasjonalt og internasjonalt.

Følgende virksomhet og sentrale fellesoperative øvelser skal bl.a. gjennomføres:

1. Øvelse *Cold Response* innenfor en ramme på 240 mill kroner - formålet er å samøve relevant struktur og personell for å oppnå god kompetanse og interoperabilitet i taktiske fellesoperasjoner både nasjonalt og med allierte. Mottak av allierte styrker og utøvelse av vertlandsstøtte er viktig del av øvelsen.

2. Øvelse *Gemini* - formålet er å videreutvikle et godt samarbeid mellom Forsvaret og andre aktuelle statlige og sivile aktører i kontraterror operasjoner.
3. Øvelse Samaritan - formålet er å teste og utvikle planverk og prosedyrer ved evakuering fra en operasjon i utlandet.
4. Øvelse *Gram* - formålet er å styrke FOL's evne til nasjonal krise- og episodehåndtering.

Konseptutvikling og eksperimentering skal, der det er naturlig, innarbeides som en del av øvings- og treningsvirksomheten.

Der det er mulig, uten at dette medfører vesentlige merkostnader, skal det ifm, planverk og gjennomføring av øvelser trekkes på ressurser fra den sivile delen av totalforsvaret. Der det er en målsetting å reetablere og videre utvikle kontakt om prosesser innen totalforsvaret.

Regjeringens handlingsplan for gjennomføring av FNs Sikkerhetsråds resolusjon 1325 (2000) gjelder kvinners roller og erfaringer i væpnet konflikt. Trenings- og øvingsscenarier til internasjonale operasjoner skal, der dette er relevant, omfatte fokus på vern, rettigheter og spesielle behov for kvinner i et operasjonsområde.

Ved planlegging og gjennomføring av øvelser skal det legges opp til at øvelsene gjennomføres på en så miljømessig riktig måte som mulig. Forsvaret skal derfor inneha nødvendig kompetanse for å kunne stille relevante miljøkrav. Planlegging for å spare miljøet skal være en integrert del av all øvingsplanlegging i Forsvaret. Ved all aktivitet utenfor egne skyte- og øvingsfelt påhviler det Forsvaret et særlig ansvar hva gjelder forebygging og erstatning av miljøskader.

Tilrettelegging for trening og øving i Norge for allierte og partnerland, særlig i nord er viktig og ivaretas nasjonalt av Alliert treningssenter, med hovedsete på Porsangmoen. I tillegg har Norge siden 2005 akkreditert et eget kompetansesenter til NATO for vinteroperasjoner (*Centre of Excellence for Cold Weather Operations*). Senteret har stor betydning for utvikling av alliansens kompetanse i forbindelse med konseptutvikling, trening og kurs innenfor vinterdisipliner og kaldværs operasjoner.

Forsvaret skal, i første rekke i regi av Alliert treningssenter, legge til rette for trening og øving i Norge for våre viktigste allierte og partnerland. I tillegg skal kompetansesenteret for vinteroperasjoner det *Centre of Excellence - Cold Weather Operations* (COE-CWO) bidra til utvikling av alliansens kompetanse i forbindelse med konseptutvikling, trening og kurs innenfor vinterdisipliner og kaldværs operasjoner. Samtrening mellom utenlandske og norske avdelinger skal tilstrebes når dette gir de involverte et treningsmessig utbytte.

Øvings samarbeidet med NATO, herunder bi-/multilaterale samarbeid med medlemsland skal prioriteres. Samarbeidet mellom de nordiske landene skal videreutvikles, og det skal legges opp til et normalt øvings samarbeid med Russland.

Nasjonale styrker skal medvirke på øvelser i utlandet for å sikre nyttig samtrening og gjensidig utveksling av kompetanse og erfaring, samt også bidra til alliertes gjenbesøk/trening i Norge.

Forsvaret skal utarbeide en øvingsplan/øvingsprogram før øvingsåret tar til, slik at både planlegging og gjennomføring av øvelsene og utenlandsk trening kan finne sted med dette utgangspunkt. Rapportering skal i første rekke ivaretas i etatsstyringen (bl.a. i RKR og FÅR), men oppdatering om status/tendenser/avvik mv må også på anmodning kunne oversendes FD gjennom hele kalenderåret, jf. pkt. 1.5 i vedlegg G og L-1-2 i vedlegg A. Vurdering av årsak og konsekvens av eventuelle avvik i programmet skal fremgå, fortrinnsvis sammen med angivelse av tiltak med sikte på å oppnå nødvendig operativ evne og øvingsnivå.

For å oppnå optimal ressursutnyttelse, skal gjennomføring av øvelser i arbeidstid/utvidet dagtid alltid vurderes for hele eller deler av styrken som erstatning/alternativ for kostnadskrevenne døgnkontinuerlig tjeneste.

2.4.7 Andre forhold

2.4.7.1 Beredskapssystem for Forsvaret og Styrkeoppbyggingssystemet

Underliggende/utdypende planverk til Beredskapssystem for Forsvarssektoren (BFF), samt hovedplaner og enhetsplaner for understøttelse av Styrkeoppbyggingssystemet (SOS), skal være utarbeidet og operativt ned til avdelings-/enhetsnivå. I 2010 skal alle Forsvarets avdelinger gjennomføre en årlig gjennomgang og oppdatering av sitt beredskapsplanverk.

2.4.7.2 Objektsikring

Forsvarsdepartementet skal i samarbeid med Forsvaret og sivile myndigheter oppdatere regelverk for objektbeskyttelse gjennom bruk av sikringsstyrker, samt bestemmelser for tilordning, planlegging og øving av militære sikringsstyrker. Det nye regelverket planlegges implementert i Forsvaret i 2010–2011.

I påvente av nytt regelverk skal Forsvaret planlegge og øve objektsikring basert på eksisterende regelverk, samt være tilpasset dagens trusselbilde og ressursituasjon.

2.4.7.3 Vern mot kjemiske-, biologiske-, radiologiske- og atomstridsmidler (CBRN-vern)

Forsvaret skal ha et pålitelig og godt organisert CBRN-vern, dvs. vern mot masseødeleggelsesvåpen. For å styrke arbeidet med CBRN-vern i forsvarssektoren, herunder avklare ansvarsforhold og fastsette ambisjonsnivå, ble det i 2009 utgitt et nytt overordnet regelverk for CBRN-vern. Implementeringen av regelverket skal videreføres

i 2010. Som del av dette skal det også arbeides for å styrke det sivil-militære samarbeidet på området.

2.4.7.4 Utvikling av totalforsvaret og sivilt-militært samarbeid

Forsvaret skal, som del av totalforsvaret, støtte det sivile samfunn ved ulykker, kriser, naturkatastrofer og annen fare for liv og helse eller materielle skader, inkludert ved terroranslag. Primært skal sivile ressurser benyttes før Forsvaret yter støtte.

Forsvaret skal videreutvikle praksisen med kommersielle kontrakter og samarbeid ved behov for sivil støtte i situasjoner før det iverksettes beredskapstiltak. Ved støtte skal kostnadene registreres for evt. refusjon i ettertid.

Forsvaret skal aktivt trekke veksler på relevante rutiner, metodikk og erfaringer fra totalforsvarskonseptet i utviklingen av et mer koordinert og gjensidig forsterkende sivilt-militært samarbeid, også ved operasjoner i utlandet.

Forsvarsdepartementet har i samarbeid med Justisdepartementet og andre relevante departementer igangsatt et arbeid for å gjennomgå de spesifikke ordninger og mekanismer for gjensidig sivil-militær støtte innenfor totalforsvaret. Forsvaret vil bli involvert i dette arbeide, som forventes avsluttet medio 2010.

Forsvaret skal i 2010 lede Sentralt totalforsvarsforum, og nytte dette aktivt som en arena for å drøfte aktuelle sivil-militære problemstillinger av felles interesse.

2.4.7.5 Styrking av sammenheng mellom erfaringshåndtering og doktrineutvikling, analyse, undervisning og langtidsplanlegging

Forsvaret skal gjennomføre en systematisk og metodisk innsamling av egne og andres erfaringer på taktisk og operasjonelt nivå. Disse erfaringene skal være gjenstand for analyser og erfaringer trekkes. Erfaringene skal omsettes i utviklingen av doktriner, taktikk og teknikk samt bidra til å identifisere konsekvenser for Forsvarets planlegging og interoperabilitet. Forsvaret skal derfor jevnlig, som innspill til langtidsplanleggingsarbeidet i Forsvarsdepartementet, legge frem synteser fra dette erfaringshåndteringsarbeidet.

2.4.7.6 Utvikling av norsk militærmanual

Forsvarets høyskole skal videreføre arbeidet med utarbeidelse av en norsk militærmanual som skal gi offiserer og soldater praktisk veiledning i bruk av militærmakt i tråd med folkeretten og strategiske målsettinger. Prosjektet finansieres av departementet og skal fortløpende koordineres med Forsvarsdepartementet. Prosjektet har som målsetning å ferdigstilles i 2012 og fremdrift rapporteres i RKR og FÅR.

2.5 Økonomiske rammer og forutsetninger

2.5.1 : Strategisk mål: Balansere struktur og aktiviteter ift. økonomi (mål Ø-1)

Målet er å oppnå en mer vedvarende balanse mellom struktur og aktiviteter på den ene siden, og økonomiske rammer på den andre. Dette gjøres ved å frigjøre ressurser internt i forsvarssektoren gjennom sterk prioritering på investeringssiden, omfordeling og effektivisering av den interne driften, for derigjennom å sikre optimal ressursutnyttelse både i det årlige og det flerårige perspektivet. Det skal skapes best mulig samsvar mellom oppgaver og rammebetingelser som gis sektoren. I dette ligger bevilgninger som gjør det mulig å fornye og drifte strukturelementer slik at operativ evne over noe tid kan opprettholdes eller økes innenfor politisk besluttet ambisjonsnivå. Det skal løpende tas høyde for å kunne håndtere konsekvenser ved manglende samsvar mellom ambisjonsnivå og bevilgninger. Det er samtidig avgjørende at ambisjonsnivå ikke legges høyere enn hva som er angitt i LTP. Det er en nødvendig forutsetning for å nå målet at sektoren kompenseres for den eksternt drevne lønns- og prisveksten i tråd med gjeldende statlig budsjettpraksis.

Resultatkrav 2010:

- Gjennom stram og god økonomistyring overholde tildelt budsjettramme (Ø-1-1), jf. punkt 1.4.

2.5.1.1 Intern ressursfrigjøring

For å nå målene i langtidsperioden skal driften i Forsvaret effektiviseres maksimalt, slik at planlagt ressursfrigjøring med tilsvarende økninger i operativ kapasitet og leveranser kan gjennomføres. Dersom forventede gevinster ikke frigjøres, eller frigjøres i mindre grad enn forutsatt, skal Forsvaret identifisere og iverksette nye effektiviseringstiltak som dekker inn gevinstforskjellen. Se også vedlegg E, punkt 3.

Totalt skal Forsvaret ifm. avgangsstimulerende tiltak, basereduksjoner og interneffektivisering, frigjøre ressurser for 294 mill kroner i 2010.

Eventuelle midler tilknyttet et mindrebehov som identifiseres ila. budsjettåret, som at planlagt aktivitet ikke gjennomføres, skal rapporteres til FSJ, som i samråd med FD fastsetter den endelige disponeringen.

Avgangsstimulerende tiltak

Forsvaret skal redusere utbetalingene til dette formålet med 42 mill kroner i 2010.

Basereduksjoner:

Forsvaret skal frigjøre 45 mill. kroner fra basetiltak i 2010, slik at samlet ressursfrigjøring knyttet til basetiltak for de to første årene i langtidsperioden 2009-2012 er 255 mill. kroner. EBA-reduksjon som følge av besluttede basetiltak skal med minimum være 111 000 kvm. i 2010. For øvrig vises til vedlegg E.

Interneffektivisering:

Det årlige interneffektiviseringskravet på 150 mill. 2008-kroner ligger fast, jf. IVB LTP 2009-2012.

Forsvaret skal i 2010 iverksette og gjennomføre dokumentert interneffektivisering tilsvarende minimum 207 mill. 2010-kroner, slik at samlet ressursfrigjøring for de to første årene i langtidsperioden 2009–2012 er 329 mill. 2010-kroner.

2.5.2 Nærmere om økonomiske størrelser i budsjettet 2010

Budsjettet for Forsvaret i 2010 er balansert innenfor en foreløpig økonomisk ramme på 32 468,9 mill. kroner, mens totalt forsvarsbudsjett er på 34 930,9 mill. kroner.

Alle beløp er i 2010-kroner og er justert for lønns-, pris- og soldatkompensasjon. All aktivitet i Forsvaret skal kontinuerlig tilpasses tildelte budsjetttrammer og vedtatt struktur, i denne rekkefølge.

Siden full effekt av interneffektivisering og basetiltak først nås ved slutten av planperioden, vil også 2010 være et ressursmessig utfordrende år, som krever klare prioriteringer. Aktivitet skal prioriteres strengt, og all aktivitet det ikke er budsjettet for, men som kapitleierne i løpet av året finner helt påkrevd å gjennomføre, skal resultere i tilsvarende nedtrekk/effektivisering på andre områder innenfor samme kapittel.

2.5.3 Fullmakter

2.5.3.1 Merinntektsfullmakt

Forsvaret kan planlegge med bruk av merinntekter ved refusjoner og salg av varer og tjenester for tilsvarende merutgifter, på postene 01, 15, 16, 17 og 18. I tillegg kan Forsvaret nytte inntekter for dekning av alle utgifter til inntekts ervervelse – når dette er dokumentert.

Disponering av øvrige reelle merinntekter besluttes i samarbeid med FD.

Dokumenterte salgsomkostninger knyttet til salg av materiell skal trekkes fra, før det resterende inntektsføres under kapittel 4760, post 45. Prognoser for reelle merinntekter skal rapporteres månedlig sammen med regnskapet.

2.5.3.2 Belastningsfullmakter

Forsvarsdepartementet gir med dette Forsvaret fullmakt til å belaste kapittel 1719, post 01, innenfor følgende områder i 2010;

OMRÅDER:	BELØP*:
Forsvarsattacheer og militærrådgivere	Inntil 75,4 mill. kroner
Nasjonale militære stillinger i Belgia	Inntil 61,1 mill. kroner
FSSR (inkl. Baltikum)	Inntil 1,9 mill. kroner

2.5.3.3 Fullmakter vedrørende førstegangstjenesten

Ved tilbud om arbeid og utdanning, kan Forsvaret innvilge førtidsdimisjon med inntil seks uker for mannskaper med tolv måneders tjenestetid. Forkortelse av tjenestetid som er nødvendig av andre grunner, kan skje med inntil fire uker. Det presiseres imidlertid at hovedregelen er at alle mannskaper skal gjennomføre den på forhånd fastlagte tjenestelengde. Redusert tjeneste mht. både førtidsdimittering og forkortet tjeneste skal ikke ha konsekvenser for operativ virksomhet eller utdanning. Ordningene kan ikke slås sammen. Førstegangstjenesten skal som hovedregel starte opp iht. forsvarsgrenenes utdanningssyklus.

Forsvaret kan ikke dimittere personell inne til førstegangstjeneste før tiden, dersom den enkelte selv ønsker å fullføre tolv måneders førstegangstjeneste.

2.6 Strukturutvikling, styrkeproduksjon, støttevirksomhet og ledelse

2.6.1 Strategisk mål: Lede og styre helhetlig og enhetlig (mål I-1)

Gjennomføringen av langtidsplanen vil være krevende, og stiller store krav til lederskap, ledelse, planlegging og styring. Samtidig er en vellykket gjennomføring viktig for hele forsvarssektorens omdømme. Ledelsen skal fremstå som tydelig og beslutningskraftig, og påse at roller og ansvar er avklart, etterfulgt og formidlet gjennom hele organisasjonen. Alle ledere skal ta ansvar for gjennomføring av strategier, planer, målsettinger og beslutninger.

Det skal legges vekt på systematisk og målrettet kommunikasjon som en integrert del av all ledelse, som skal bidra til å styrke troverdighet, motivasjon og forståelse eksternt og internt.

Med helhetlig menes å se sitt ansvarsområde i en større sammenheng og hvordan alle i organisasjonen bidrar til å nå de overordnede målene.

Med enhetlig menes at det styres og ledes på samme måte gjennom hele organisasjonen, og at det legges vekt på god mål- og resultatstyring, samt risikostyring, som er samstemt og prioritert. Effektiv oppgaveløsning og bruk av samfunnets ressurser, holdninger og etikk

* 2009-kroner

som samsvarer med samfunnets normer og regler, og evne til å ivareta Forsvarets personell, er viktige lederforventninger.

Regjeringens plattform for ledelse i staten skal ligge til grunn for ledelse og ledelsesutvikling også i Forsvaret. Dokumentet angir basis, rammer og prinsipper for lederskap i staten. Plattformen slår fast at statens ledelsespolitikk må tuftes på statens særpreg, verdigrunnlag og overordnede mål.

Resultatkrav 2010:

- Oppnå forbedring av resultater for området ledelse i Forsvarets medarbeiderundersøkelse (I-1-2),
- Viderefør arbeidet med HEL i 2010 og implementer tiltak for lederutvikling (T I-1-1, T I-1-2).

2.6.1.1 Krav til ledelse

De viktigste krav til etatsledelsen og ledere for øvrig i Forsvaret, ved siden av de krav som er omtalt i kapittel 1 i dette IVB, er at:

- Etatsledelsen aktivt engasjerer seg med en positiv innstilling til å få arbeidsprosessene mellom FD og FST til å fungere optimalt, at det settes av tid til dialog og at arbeidsprosessene videreutvikles,
- Etatsledelsen fremstår samlet med helhetsansvar og helhetsforståelse,
- Forsvarets ledere på alle nivå fremstår med gode arbeidsgiverholdninger og god arbeidsgiverkompetanse,
- Alle ledere aktivt arbeider for at Forsvaret skal være og fremstå som en samlet etat, og at Forsvarets rolle kommuniseres til alle ansatte for å oppnå en bedre forståelse av egen avdelings bidrag til helheten,
- Alle ledere legger til rette for et godt ytringsklima og takhøyde, som stimulerer til gode interne debatter og profesjonelle bidrag i den offentlige debatt, samtidig som det er lojalitet til beslutninger. Ledere skal i særdeleshet beherske mediesamfunnet
- Alle ledere bidrar til at Forsvaret får et godt omdømme.

2.6.1.2 Handlingsplan for holdninger, etikk og ledelse

Tiltaksområdene kunnskap- og kompetansebygging, kulturbygging, systemer og strukturelle hjelpemidler og samfunnsansvar skal være i fokus i Forsvaret i 2010. Arbeidet skal bidra til å skape en organisasjonskultur preget av integritet, åpenhet og høy etisk standard. Dette er viktig for å lykkes i de operasjoner som Forsvaret daglig utfører både i inn- og utland, og for å bidra til å opprettholde den nødvendige troverdighet og tillit internt i virksomheten, så vel som i samfunnet forøvrig.

Forsvaret skal i 2010, i samarbeid med Forsvarsdepartementet, videreutvikle arbeidet med holdninger, etikk og ledelse. Det skal i særlig grad være rettet fokus mot lokal tilpasning og videre implementering, slik at planer og tiltak oppleves som nyttige og relevante for ledere, medarbeidere og vernepliktige på alle nivå i organisasjonen.

Forsvaret skal iverksette, gjennomføre og følge opp e-læringsprogram for holdninger, etikk og ledelse i hele Forsvaret. 70 % av personellet skal ha gjennomført e-læringsprogrammet innen utgangen av 2010. Et system for organisasjons- og erfaringslæring i forhold til effekten av HEL skal etableres og vedlikeholdes.

2.6.2 Strategisk mål: Forsvarlig forvaltning (mål I-2)

Forsvaret skal ha en forsvarlig utførelse av alle typer forvaltning. I dette ligger at forvaltningsmessige rutiner og oppgaver ivaretas korrekt, er preget av ansvarlige holdninger til forvaltning og at ressursbruken er effektiv. Gitte krav til regnskap og dokumentasjon skal oppfylles. Videre skal politiske krav følges opp og gjeldende lover og regler og internt fastsatte krav følges. Intern revisjon og intern kontroll skal være en integrert del av virksomheten i etaten, med god bemanning, kompetanse og gjennomføring.

Resultatkrav 2010:

- God fakturaflyt (I-2-1). Ingen merknader fra Riksrevisjonen for virksomhetsåret 2010.
- Sentral kontroll med Forsvarets håndvåpen (I-2-2). Full telling og rekvisitering av alle håndvåpen gjennomført innen 1. juli 2010.
- Sentral kontroll med materiell i SAP. Gjennomført egenkontroll av materiell iht. krav (I-2-3). Ingen merknader fra Riksrevisjonen mht. manglende materiell-kontroll for virksomheten i 2010.

I 2010 forventes det at et driftsstabilt FIF 2.0 med tilhørende virksomhetsprosesser tatt i bruk av Forsvarets rolleinnhavere iht. gjeldende bestemmelser og retningslinjer. Det skal legges stor vekt på at kompetansen innenfor forsvarlig forvaltning økes, og at alle medarbeidere skal være i stand til å løse forvaltningsoppgaver iht. fastsatte krav.

2.6.3 Strategisk mål: Effektivisere styrkeproduksjon og støttevirksomhet (mål I-3)

Gjennom konsentrasjon av virksomheten og annen effektivisering skal det frigjøres ressurser for å øke styrkeproduksjonen til operativ evne, prioritert virksomhet og nødvendige investeringer. Styrkeproduksjonen skal prioriteres til operasjoner. Støttevirksomheten skal balanseres og dimensjoneres mot operativ virksomhet og styrkeproduksjon, og bedres for å bidra til utholdenhet i trening og operasjoner. Samarbeid med sivile aktører og andre nasjoner skal etableres og videreutvikles der hvor det tjener Forsvaret.

Resultatkrav 2010:

- Ferdigstille vedtatte organisasjonsendringer innen gitte tidsfrister (I-3-1).
- Gjennomføre styrkeproduksjon som lagt til grunn i plan- og budsjettprosessen (I-3-2).

- Etablere tilfredsstillende materielldekningsgrad for hvert strukturelement i Forsvarets struktur (I-3-3).

Vedtatte organisatoriske endringer skal gjennomføres iht. krav gitt i IVB LTP. I tillegg må tiltak som skal gjennomføres senere i perioden forberedes i tråd med oppdrag gitt i IVB LTP.

2.6.3.1 Samarbeid med industri, næringsliv samt flernasjonalt samarbeid

Andre offentlige virksomheter, industrien og næringslivet for øvrig, både nasjonalt og internasjonalt, medvirker til å skaffe forsvarssektoren nødvendige varer og tjenester.

Forsvaret skal bidra til informasjonsutveksling med industrien om industrielle muligheter ved planlagte materiellanskaffelser, herunder stille personell i etablerte møteplasser mellom Forsvarsdepartementet / Forsvaret og industrien. Samarbeid med kommersielle aktører skal basere seg på Forsvarets behov og på identifiserte teknologiske kompetanseområder.

For å løse pålagte oppgaver kvalitativt og kostnadseffektivt skal Forsvaret fortsette å videreutvikle samarbeidsløsninger med andre hvor det er formålstjenlig for å oppnå kvalitetsforbedringer og reelle kostnadsreduksjoner. Det skal legges vekt på totaløkonomisk gunstige løsninger og at operative krav overholdes. Der hvor det er mulig og formålstjenlig skal effektivisering internt i Forsvaret prioriteres fremfor å sette deler av Forsvarets virksomhet ut til eksterne aktører.

Videreutvikling og etablering av ulike samarbeidsløsninger skal baseres på grundige prinsipielle vurderinger og analyser der alle relevante forhold belyses. Det er videre viktig at prosessene gjennomføres slik at arbeidstakerne involveres på en god, ryddig, konstruktiv og involverende måte.

For å sikre et fortsatt kvalitativt godt samarbeid med andre aktører innenfor disse rammene er det nødvendig med oversikt over viktige eksisterende samarbeidsløsninger mellom Forsvaret og andre, herunder andre nasjoner, offentlige virksomheter og næringslivet. FST skal ta initiativ til dialog med FD, for å komme frem til en hensiktsmessig detaljering av en slik oversikt.

For å sikre en nødvendig utvikling mht samarbeid med andre skal FST med støtte fra FD systematisk gjennomgå eksisterende samarbeidsområder som har potensial for forbedringer samt vurdere nye samarbeidsområder hvor dette potensielt kan være åpenbart formålstjenlig for Forsvaret, innenfor rammen av IVB LTP.

Forsvaret skal bidra til og støtte FDs arbeid med materiell- og kapasitetsutvikling ved å delta i FDs investeringsprogrammer. Videre skal Forsvaret både støtte FD og delta i flernasjonalt samarbeid, særlig innenfor NATO, EU, EDA og NORDEFECO, samt det forsterkede forsvarssamarbeidet med Latvia.

Det nordiske samarbeidet er i utvikling og har som hovedformål å finne løsninger som bidrar til reduserte kostnader og forbedret operativ effekt. Det nordiske materiellsamarbeidet (NORDAC), det operativt rettede samarbeidet (NORDCAPS) og kapabilitetsutviklingssamarbeidet (NORDSUP) er slått sammen under én organisasjon, Nordic Defence Cooperation (NORDEFECO). Denne organisasjonen er i støpeskjeen fra 2010, og vil kreve personell og ressurser fra FD og Forsvaret, både for å lede samarbeidet og gjennomføre det praktiske arbeidet innenfor kapabilitetsutvikling og på det operative området.

Forsvarsdepartementet har ambisjoner om i større grad å utnytte de muligheter som ligger i en mer utstrakt bruk av *NATO Maintenance and Supply Agency* (NAMSA) mht. fremskaffelser av materiell i hele livssyklusløpet, jf. også omtale av Forsvarets oppfølging av dette i IVB LTP, pkt. 6.1. Norge skal gjennom samarbeid med andre land, herunder Sverige og Finland, vurdere potensialet for felles tilnærming overfor NAMSA for å oppnå stordriftsfordeler. Forsvarets støtte i dette arbeidet er viktig.

2.6.3.2 Omorganisering i 2010 – de viktigste tiltakene

Fortsett den videre oppbyggingen av FOH gjennom året, og ferdigstill den organisatoriske oppbyggingen på Reitan i 2010. Restelementet på Jåtta termineres snarest og senest 31. desember 2010.

En robust og bærekraftig brigadekommando skal videreutvikles som høyeste taktiske kommandonivå i Hæren. 2. bataljon på Skjold skal fortsette utviklingen mot en lett pansret oppsetning og jegerutdanningen etableres på Setermoen. Porsangmoen skal være avviklet som garnison for Hæren snarest og senest innen 31. desember 2010.

Endringene i Forsvarets logistikkvirksomhet skal iverksettes iht. PET nr. 9 til Iverksettingsbrev for Forsvaret for gjennomføringsåret 2009 hvor den overordnede innretningen av Forsvarets logistikkvirksomhet er beskrevet. Styringsmessige konsekvenser som følge av den endrede innretning skal fokuseres, og ansvar og myndighet tillagt nye aktører og roller skal beskrives gjennom oppdatering av instruksjer. Forsvaret skal utvikle mekanismer som sikrer god samhandling slik at alle brukere gis likestilt tilførsel av nødvendige varer og tjenester.

Nødvendig inndekning av eventuelt økte kostnader som følge av endret innretning av logistikkvirksomheten skal identifiseres i form av andre tiltak.

Forsvarets evne til helhetlig styring og ledelse innen IKT-området skal videreutvikles. Det er etablert en sjef Forsvarets informasjonsinfrastruktur (sjef INI) i den hensikt å sikre bedre kontroll med, og en mer effektiv utnyttelse av Forsvarets samlede IKT-ressurser, samt å bidra til å styre utviklingen mot et nettverksbasert forsvar.

Det vil bli foretatt en organisatorisk overføring av de tekniske driftstjenestene fra FLO/IKT. I denne forbindelse må grensesnitt, ansvar og roller tydeliggjøres slik at det

ikke utvikles overlappende eller konkurrerende miljø innenfor drift og utvikling på INI-området i Forsvaret.

Det skal ses på andre IKT-driftsmiljøer i Forsvarets organisasjon for å oppnå bedre kontroll og mer effektiv utnyttelse av de samlede IKT-ressursene. Et eksempel er drift, vedlikehold og utvikling (DVU) i Program LOS. Det er viktig i denne sammenheng å samle miljøene slik at det reelt oppfattes som én IKT-driftsleverandør underlagt én sjef.

2.6.3.3 Materiell og EBA

Materiell og EBA planleggingen skal fokuseres mot å sikre utviklingen av Forsvarets vedtatte struktur. Samtidig vil de større materiellinvesteringene være strukturbærende i det strukturen blir en funksjon av ambisjonsnivået knyttet til sentrale enkeltinvesteringer. Arbeidet spesielt med konseptuelle løsninger og til dels fremskaffelsesløsningen må ivareta dette inkludert livssyklusløsninger og -kostnader.

I det korte perspektivet vil godkjente og planlagte materiell- og EBA-prosjekter i stor grad gi rammer for Forsvarets handlefrihet.

For nye prosjekter skal det legges til grunn en meget nøktern vurdering, basert på en "godt nok" tilnærming.

Innen materiell er det de grunnleggende og primære kravene til materiellsystemene som skal legges til grunn, og det vil bli gitt prioritet til prosjekter der formålet er å få på plass grunnkapasiteter knyttet til vedtatt struktur. Alternative måter å fremskaffe materiell på – eksempelvis ved å gå sammen med andre land, særlig om kjøp av ferdig utviklede produkter og/eller materiell som produseres i stor skala – skal gis økt vekt. På samme måte skal vedtatte samarbeidsprosjekter med industrien i Norge vektlegges.

Innenfor EBA vil prosjekter som imøtekommer arbeidsmiljø og HMS-krav fortsatt være prioritert, i tillegg til omstillingsrelaterte prosjekter knyttet til å realisere driftsinnsparinger og øke den operative evnen innen rammene av vedtatt struktur. Realisme og nøkternhet fra Forsvarets side i behovs- og funksjonsbeskrivelser er vesentlig for å unngå store kostnadsøkninger i prosjektene og dermed skape forutsigbarhet i porteføljen. Det er en forutsetning at kapitelleier aktivt tar del i arbeidet med behovsbeskrivelsen, herunder at nødvendig organisasjonsmessig grunnlag er på plass.

Ved siden av å fokusere på anskaffelser for å etablere vedtatt struktur, skal overflødig EBA og materiell utangeres og avhendes. Dette vil innebære vesentlige ressursbesparelser både innenfor EBA-, materiell- og personellforvaltningen. Se for øvrig vedlegg E: EBA-vedlegg for perioden 2009-2012.

Forsvaret er gjennom Forsvarsdepartementets retningslinjer for materiellforvaltning i forsvarssektoren pålagt å iverksette avhending av alle materiellkategorier/-typer som er i overskudd i Forsvaret. Konkret vil dette si at materiell som med stor grad av sikkerhet vil være uaktuell for fremtidig struktur, beredskap eller utenlandsoperasjoner, skal

avhendes snarest. Der hvor det finnes reservemateriell, forbruksmaterieell, delelager og spesielt verkstedmaterieell som er bygget opp for å ivareta hovedmateriellet, skal dette materiellet avhendes parallelt med hovedmateriellet. Forsvaret pålegges å identifisere det potensial som ligger i å tilpasse alle lagerbeholdninger til dagens behov/beredskapskrav.

Materiellavhendingen i Forsvaret skal gjennomføres i henhold til Normalinstruksen, og innebærer at Forsvarets valg eller anbefaling av avhendingsmetode, i hvert enkelt tilfelle, skal være forankret i et totaløkonomisk perspektiv og tjene Forsvarets interesser.

2.6.3.4 Andre forhold

Forsvarsdepartementets retningslinjer for logistikkvirksomheten i forsvarssektoren er planlagt utgitt primo 2010, og vil danne føringer og grunnlag for utvikling/ oppdatering av nødvendige direktiver og bestemmelser for de ulike funksjonsområdene innen logistikk- og støttevirksomheten.

Arbeidet med etablering og oppfølging av nytt avtaleverk mellom Forsvaret og Avinor AS, jf. PET nr. 2 og 5 for 2007 m.v., videreføres i 2010.

2.6.4 Strategisk mål: Videreutvikle Forsvarets struktur (mål I-4)

Forsvarssektorens operative evne skal videreutvikles ved å etablere nye strukturelementer iht. plan samt vedlikeholde og videreutvikle den struktur som skal videreføres. Målet omfatter Forsvarets totale struktur, herunder ledelses-, operativ -, støtte- og kompetansestruktur. Måloppnåelse realiseres gjennom en koordinering av innsatsfaktorene personell, materieell, EBA og trening. Dette innebefatter også å bedre evnen til å gjennomføre materiellinvesteringer.

Videreutvikling av strukturen for operasjoner i utlandet omfattes også av dette målet.

Forsvarssektoren skal produsere kapasiteter som tilfredsstillende operative krav og behov, gjennom leveranser til Mål L-1.

Resultatkrav 2010:

- Gjennomfør strukturendringer iht. vedtatt operativ struktur og tidsfrister (I-4-1).
- Sikre tilfredsstillende omsetning av investeringsmidler iht. pålagte gjennomføringsoppdrag (I-4-2).
- Ivareta aksepterte NATO styrkemål og moderniseringsmål (I-4-3).

Hovedmålet med videreutviklingen av Forsvaret er å skape et moderne og fleksibelt innsatsforsvar. Dette krever en godt utrustet forsvarsstruktur med et godt øvings- og treningsnivå, evne til å samvirke med allierte, god reaksjonsevne, utholdenhet, egenbeskyttelse, strategisk mobilitet og deployerbarhet. Samtidig må det tilstrebes

funksjonell balanse mellom ambisjoner for operativ anvendelse, styrkeproduksjon og evne til understøttelse, og ressursmessig balanse mellom personell, materiell, infrastruktur og aktivitetsmidler. Videre tilstrebes det helhetlige og komplementære kapabiliteter, som har evne til å respondere på kort varsel med relevante styrker samt evne til å gjennomføre operasjoner hjemme og ute.

For strukturutviklingen i 2010 skal særlig følgende vektlegges:

- Videreutvikling av ledelsesstrukturen med vekt på tydelige ansvarslinjer og enklere grensesnitt.
- Videreutvikling av brigadedledelsen med vekt på evne til å lede landoperasjoner i Norge.
- Innføring av Nansen-klasse fregatter, Skjold-klasse MTBer og nye Kystvaktfartøyer.
- Innfasing av nye transportfly og NH-90 helikoptre til KV og de nye fregattene, samt forberede innføring av nye kampfly i Luftforsvaret (bla. basevalg og EBA).
- Videreføre kvalitetsreformen i Heimevernet, herunder endret utdanningsmodell med tilførsel av personell fra forsvarsgrenene.
- Økning av tilgjengeligheten på felleskapasiteter for understøttelse av resterende del av strukturen. Styrking av de deployerbare KKIS-, logistikk- og sanitetskapasitetene i strukturen, samt kapasiteter for bekjempelse av miner og improviserte ladninger, dog etter tilsvarende fagmessig styrking i grenene – spesielt Hæren.
- På områder hvor det erfares personellslitasje skal kapasitetene styrkes ved også å etablere sikker tilgang på ikke-stadig tjenestegjørende personell og kompetanse.

Operativ struktur 2012

Felleselementer	Hæren	Sjøforsvaret	Luftforsvaret	Heimevernet
Etterretningstjenesten	1 Brigade	– 1 taktisk maritim kommando (CNORTG)	– Luftkontroll og varsling (K&V)	45 000 befal og mannskaper organisert i:
Forsvarets operative hovedkvarter	– Brigadekommando	– 6 Skjold-klasse missiltorpedobåter	– CRC	– Innsatsstyrker
Forsvarets spesialstyrker (FSK/HJK og MJK)	– 2 mekaniserte bataljoner	– 5 Fridtjof Nansen-klasse fregatter med NH-90 helikoptre	– CRC	– Forsterkningsstyrker
Felles logistikk og sanitet	– 1 lett pansret bataljon	– 3+3 Oksøy-/Alta-klasse minejakt/-sveip	– Mågerø	– Oppfølgingsstyrker
– Transportkontrollenhet	– Etterretningsbataljon	– 6 Ula-klasse ubåter	– 48 + 9 F-16 kampfly	11 distrikter og en SHV-kommando
– Luftterminalenhet	– Sambandsbataljon	– Marinejegerkommandoen	– 18 Bell 412 helikoptre	
– Havne- og jernbaneterminalenhet	– MP-kompani	– Minedykkerkommandoen	– 4+2 P-3 C/N	
– †Deployerbare logistikk baser/nasjonale støttelementer	– Artilleribataljon	– Kystjegerkommandoen	– maritime patruljefly	
– Theatre enabling force	– Ingeniørbataljon	– Logistikk- og støttefartøy	– 3 DA-20 EK/ViP fly	
– Felles landtransportkompani	– Logistikkbataljon	Kystvakt	– 4 C-130J transportfly	
– Felles vannrenseenhet	– Sanitetsbataljon	– 1 Svalbard-klasse ytre kystvakt med NH-90	– 1 NASAMS luftvern batteri	
– Forsvarets felles sanitetsstyrker	HM Kongens Garde	– 3 Nordkapp-klasse ytre kystvakt med NH-90	– Basesett luft	
– Vertslandsstøttebataljon	Grensevakten	– 6 Ålesund-/Harstad-/Barentshav-klasse ytre kystvakt	– (14 maritime helikoptre NH-90)	
– Strategisk luft- og sjøtransport	Forsvarets spesialkommando/Hærens Jegerkommando (FSK/HJK)	– 5 Nornen-klasse indre kystvakt	Redningstjeneste	
Felles ledelsesstøtte og operativ støtte			– 12 Sea King redningshelikoptre	
– Kapasitet for militære datanettverksoperasjoner (CNO-enhet)				
– Eksplosivryddeenhet og jammeenhet (EOD/IEDD enhet)				
– Militærpolitienhet				
– Felles NATO luft- og bakkeovervåkning (NAEW&CF, AGS)				
– Kapasitet for deployerbar kommunikasjon og informasjon (KKIS-enhet)				

Se konkretisering i IVB LTP for mer detaljer om strukturutviklingen og vedlegg B til dette iverksettelsesbrevet når det gjelder krav til reaksjonstider.

† Midler og ansvar er forutsatt fordelt på forsvarsgrenene etter et de organisatoriske endringene ifm. FRIFLO er gjennomført

2.7 Teknologisk infrastruktur – nettverksbasert Forsvar

2.7.1 Strategisk mål: Effektivt utnytte teknologisk infrastruktur (mål M-2)

Forsvarets informasjonsinfrastruktur skal understøtte Forsvarets evne til å løse sine oppgaver i operasjoner både hjemme og ute. Den skal understøtte nettverksbaserte operasjonsformer, og bidra til vesentlige forbedringer innenfor interoperabilitet, fleksibilitet, reaksjonsevne, mobilitet og deployerbarhet. Samtidig skal informasjonsinfrastrukturen bidra til at sektoren innehar robuste løsninger med sikker og effektiv informasjonsutveksling, slik at grunnlaget for en optimal utnyttelse av ressursene sikres.

Forsvarets evne til helhetlig styring og ledelse innen IKT-området er blitt vesentlig styrket gjennom etableringen av Sjef informasjonsinfrastruktur (Sj INI), som en av FSJ direkte underlagte sjefer (FDUS). Dette skal bidra til å sikre effektiv utnyttelse av Forsvarets IKT-ressurser.

Forsvaret skal til enhver tid ha tilstrekkelig IKT-kompetanse til å kunne løse Forsvarets oppdrag og være styrkeprodusent for felles deployerbare KKIS-enheter og militære informasjonsoperasjonskapasiteter. Sjef INI skal lede implementering av NbF i Forsvaret. Dette er et viktig virkemiddel for å sikre måloppnåelse innenfor M2.

Resultatkrav 2010:

- *Interoperable og standardiserte løsninger internt og med våre viktigste allierte og samarbeidsaktører (M-2-1).*
- *Arbeide mot implementeringsnivå NbF Grad 2 (M-2-2).*
- *Oppnå kostnadseffektiv utnyttelse av ressursene i IKT-området (Tiltak M-2-1).*

Informasjonsinfrastrukturen skal muliggjøre organisering av Forsvarets ressurser i samvirkende nettverk, fra strategisk til stridsteknisk nivå, både nasjonalt, med allierte styrker og partnere, samt med relevante sivile aktører. Samtidig skal INI bidra til at Forsvaret innehar robuste kommando- og kontrolløsninger med sikker og effektiv informasjonsutveksling, slik at felles situasjonsforståelse gir rettidige beslutninger med høy kvalitet og legger grunnlaget for en optimal utnyttelse av ressursene. I tillegg må det sikres at norske styrker i operasjoner i utlandet kan utveksle informasjon og samordne aktiviteter med FN-organer, regionale organisasjoner, lokale myndigheter, ikke-statlige organisasjoner og andre aktører. Dette gjelder både i planleggingen og gjennomføringen av operasjoner.

I tillegg til å understøtte militære operasjoner skal INI være et sentralt virkemiddel for å muliggjøre en helhetlig og felles forvaltning av Forsvaret, og gi innsparinger og effektiviseringer gjennom moderne løsninger innenfor IKT-området.

Norge skal følge og harmonisere NATOs utvikling innenfor NbF. Flernasjonalt samarbeid skal vektlegges og Norge skal dra nytte av utviklingen av NbF hos våre

viktigste samarbeidsland, som i denne sammenheng er Sverige, Nederland, Tyskland og Storbritannia. Ambisjonen er et integrerende NbF (NbF grad 2). Frem mot 2012 vil det være en differensiert oppnåelse av NbF grad 2 i forsvarsstrukturen. Dette skyldes dels ressursmessige forhold, dels spesifikke prioriteringer der enkelte deler av strukturen vil være drivere innenfor egen forsvarsgren/tilsvarende. Det skal gjennomføres ytterligere forskning, eksperimentering og konseptutvikling innenfor rammen av NbF i perioden.

Håndteringen av koordinerte dataangrep mot kritiske samfunnsfunksjoner er et ansvar som er tillagt Nasjonal sikkerhetsmyndighet. Dette innebærer at bistand med IKT-ressurser fra Forsvaret til det sivile samfunn ved slike angrep skal koordineres med NSM. Det er imidlertid Forsvarets ansvar å håndtere angrep mot Forsvarets militære datasystemer.

I arbeidet med å oppnå positive resultater innenfor driftsområdet skal Forsvaret intensivere arbeidet med å implementere variantbegrensning, fase ut gamle systemer der nye overtar og modularisere eksisterende løsninger som overlapper i funksjonalitet.

Det er fastsatt et sett med overordnede IKT-arkitekturprinsipper for offentlig sektor. Det er obligatorisk for statlige virksomheter å bruke prinsippene ved utvikling av nye IKT-løsninger eller ved vesentlige endringer av eksisterende løsninger. Prinsippene vil bli innarbeidet i senere utgaver av IKT-policyen som er til utarbeidelse i FD.

Prioriteringer i 2010:

- Styrkeproduser INI-kapasiteter til operasjoner i Norge og utlandet.
- Etabler virksomhetskontroll innen INI-området (drifts- og investeringskostnadsbildet)
- Overfør de tekniske IKT-driftstjenestene fra FLO til sjef INI.
- Tydeliggjør grensesnitt, ansvar og myndighet for de relevante aktørene. Det må ikke utvikles overlappende eller konkurrerende miljø innenfor INI-området i Forsvaret.
- Utdann og behold personell med rett kompetanse innenfor militær anvendelse og tilpasning av IKT.
- Gjennomfør standardisering og variantbegrensning innenfor IKT-området som en del av arbeidet med å øke effektiviteten og redusere kostnader innen INI-området.

2.8 Personell og kompetanse

2.8.1 : Strategisk mål: Å systematisk utvikle og styre personell og kompetanse (mål M-1)

Med kompetanse mener vi de samlede kunnskaper, ferdigheter, evner og holdninger som gjør det mulig å utføre aktuelle funksjoner og oppgaver i tråd med definerte krav, mål eller standarder.

En strategisk kompetansestyring, herunder planlegging, gjennomføring og evaluering av kompetansetiltak, skal sikre en systematisk og hensiktsmessig styring av personellet som kompetansebærere, med fundament i de operative krav og behov.

Målet i 2012 er en personellstruktur med tilstrekkelig utholdenhet, tilgjengelighet, reaksjonsevne og fleksibilitet slik at forsvarssektorens oppgaver ivaretas både nasjonalt og internasjonalt.

Resultatkrav 2010:

- Tilpass personellstrukturen iht. gitte måltall (M-1-1).
- Sørg for tilfredsstillende dekningsgrad på kompetanse i de ulike bransjer (M-1-2).
- Forbedret jobbtilfredshet ift. 2009 i medarbeiderundersøkelsen (M-1-3).
- Reduser frafallsprosenten under innrykk og under førstegangstjenesten, samt øk antallet kvinner som gjennomfører førstegangstjenesten (M-1-4).

Føringer og oppdrag som er gitt i IVB LTP 2009–2012 ligger fast og danner grunnlaget for planer, tiltak og aktiviteter innenfor personell- og kompetanseområdet. Alle områder som konkretiseres i tiltak under dette punktet skal gjennomføres innenfor gjeldende budsjett og/eller årsverksrammer.

FD vil følge opp Forsvaret i forhold til den totale årsverksutviklingen. Styring på årsverk er av vesentlig betydning for å sikre balanse og forutsigbarhet i den budsjettmessige utviklingen. Overforbruk av årsverk vil kunne medføre en betydelig langsiktig kostnad med omfattende negativ utvikling for øvrig planlagt drift- og investeringsnivå. Det er viktig med stram styring slik at nødvendig handlefrihet ivaretas i hele langtidsperioden. Overordnede årsverksrammer skal ikke stå i veien for å etablere løsninger som kan dokumenteres som totaløkonomisk gunstige. FD styrer ikke på utviklingen av de ulike personellkategoriene på kort sikt. Imidlertid skal eventuelle avvik fra plantallene rapporteres og redegjøres for.

Forsvaret skal fortsette arbeidet med dreiningen av personell- og gradsstrukturen i tråd med IVB LTP. Ny OPL for Forsvaret skal foreligge innen 1. januar 2010, og innplassering av personell i den nye organisasjonen skal være gjennomført innen 1. august 2010.

Avdelingsbefal og vervede er to viktige personellkategorier som skal bidra til å øke erfaringsnivået på lavere nivå i avdelinger med høye krav til reaksjons- og yteevne. Det er en utfordring at mange slutter før fullført kontrakt, noe som medfører økt kostnad til opptrening og redusert operativitet. Forsvaret bes derfor om å utrede og iverksette tiltak som medfører økt ståtid, herunder vilkår og tjenestemønster (jf. avdelingsbefalsundersøkelsen), og fremme eventuelle forslag til tiltak som krever behandling på høyere nivå.

Selv om antall sivile i Forsvaret hittil i langtidsperioden har økt urovekkende utover plantallene, så presiseres viktigheten av at Forsvaret viderefører arbeidet med å identifisere militære stillinger som kan konverteres til sivile og kombinerte stillinger. Dette er begrunnet ut fra behovet for økt kontinuitet og spesialistkompetanse, primært i støttefunksjoner uten krav til deployering, men også begrunnet i ønsket om å styrke andelen sivile innen områder som ledelse og økonomistyring samt spesifikke fagområder og prosjektstyring. Arbeidet skal styres fra sentralt hold og ikke svekke Forsvarets behov for anvendelse mot utenlandsoperasjoner.

Det har over tid bygget seg opp en situasjon der antallet høyere offiser, primært på oberst/kommandør nivå og høyere, overgår antallet stillinger i Forsvarets struktur. Den generelle målsettingen med å redusere antall stillinger på dette nivået vil kunne forsterke denne utviklingen. Denne utviklingen vil langt på vei kunne håndteres gjennom målrettede disponeringstiltak, men det forventes at det i 2010 vil være et antall høyere offiserer som det ikke finnes stillinger til i strukturen. Forsvaret er gitt anledning til å tilby enkelte av disse offiserene verdige avgangsordninger som skal bidra til en bedre balanse mellom antall høyere offiserer og strukturens behov.

Forsvaret skal innen juni 2010 gjennomføre en analyse for å kartlegge hvorvidt PMT oppdraget kan gjennomføres over en periode på 3 år med nåværende kompetanseproduksjon uten at samme personell benyttes flere ganger. Analysen skal også vurdere evt. tiltak som bør iverksettes for å unngå for stor slitasje på denne nisjekapasiteten. Videre bør analysen antyde konsekvenser ved deployering utover 3 år og evt. utvidelse til flere team. Personellet skal inneha genderkompetanse før deployering.

Forsvaret skal, i samarbeid med departementet, videreutvikle dagens system for lederutvelgelse, slik at dette sikrer en helhetlig og mer inkluderende prosess for å få rett leder på rett plass.

Disponering av Forsvarets personell skal ivareta behovet for fleksibilitet, mer kontinuitet i stilling og legge til rette for horisontale karriereutviklingsmuligheter. Et tilpasset disponeringssystem for befal på gradsnivå løytnant og lavere skal implementeres i 2010. For å sikre personellet forutsigbarhet vil tilpasningen av disponeringssystemet følges av normalavansement fra sersjant/kvartermester til løytnant. Forsvaret skal, i dialog med befalsorganisasjonene, foreslå årsstigen i normalavansementet, som deretter fastsettes av Forsvarsdepartementet.

Forsvaret skal i 2010 etablere et helhetlig karriereutviklingssystem for både sivile og militære som ivaretar horisontale og vertikale karrieremuligheter.

Forsvaret skal fortsette arbeidet med utviklingen av et strategisk kompetansestyringssystem. Prosjektarbeidet vedrørende den teknologiske understøttelsen av HRM, og med det også den strategiske kompetansestyringsprosessen, skal videreføres.

Som en del av Forsvarets personellpolitikk skal Forsvarets utvikle sin seniorpolitikk, som tar utgangspunkt i et positivt syn på aldring og som har tro på enkeltindividets utviklingsmuligheter gjennom hele livsløpet. Seniorpolitikken skal videre ta utgangspunkt i at avslutningen på yrkeskarrieren i stor grad blir formet av hva som skjer underveis i arbeidslivet. Dette innebærer eksempelvis at muligheter for læring og kompetanse- og karriereutvikling som virksomheten tilbyr en 45-åring, får stor betydning for vedkommendes senkarriere, det vil si de ti siste årene av karrieren.

Medarbeidere i senkarrieren har opparbeidet seg bred erfaring, og utgjør en betydelig ressurs for Forsvaret og samfunnet. Dette personellet har gjennom sin lange tjenestegjøring opparbeidet seg en kompetanse som Forsvaret må utnytte mer effektivt og systematisk, eksempelvis som veiledere, mentorer og i utrednings-/prosjektarbeid. Tradisjonell karriereutvikling for militært personell innebærer at eldre offiserer ofte plasseres i høyere og tyngre stillinger. Dette kan skape utfordringer med hensyn til nyrekruttering og karriereutvikling for yngre personell. Det er derfor viktig å sikre en hensiktsmessig disponerings- og avansementsordning som motvirker gradsinflasjon og høy rotasjon.

Karriereskifte er et annet satsingsområde. Det interne stillingsmarkedet, samt mulige virkninger av pensjonsreformen, tilsier at antall stillinger for eldre offiserer er begrenset, samtidig som samfunnet kan ha stor nytte av dette personellet. Forsvaret skal derfor arbeide aktivt for å bistå overtallig personell i karriereskifte. For personell med særaldersgrense er det viktig med fleksible og konkurransedyktige ordninger for karriereskifte i senkarrieren. Ordningen er også relevant for militært eller sivilt personell med overskuddskompetanse, samt avdelingsbefal og vervede som står kontraktstiden ut.

Det er viktig at arbeidet med familiepolitikken videreutvikles i 2010, og at lokal sjef gis de nødvendige rammebetingelser for å kunne utøve en god familiepolitikk på lokalt nivå. Forsvarets boligpolitikk og pendlerordningene er to vesentlige områder innen livsfase- og familiepolitikken som må videreutvikles og tilpasses Forsvarets behov for å beholde verdifull kompetanse.

Forsvaret skal i 2010 videreutvikle tiltak for å få en jevnere fordeling av arbeidsbelastningen, herunder fokusere på den enkelte sjefs ansvar for at vernegrensene overholdes.

Forsvaret skal gjennom et eget arbeid (jf. vedlegg I), og i henhold til mandat som utarbeides i samarbeid med FD, bidra til å operasjonalisere satsingsområdene i St.meld. nr. 34 (2008–2009), herunder satsingsområder som konkret omfatter Forsvaret. Oppfølgingen av stortingsmeldingen i 2010, vil legge et viktig fundament for videre satsing på ivaretagelse av alle som deltar i utenlandsoperasjoner. Dette skal skje i tett

samhandling med ulike aktører[‡] og ved en helhetlig og kunnskapsbasert tilnærming. Forsvaret skal i 2010 påse at styrkingen på 15 stillinger av FSANs psykologi-/psykiatrikapasitet, som beskrevet i IVB LTP 2009–2012, blir gjennomført. Dette er en forutsetning for at Forsvaret kan følge opp satsningsområder i St. meld nr. 34 (2008–2009) samt endringer i forsvarspersonelloven, som trer i kraft 1 januar 2010.

Den personellpolitiske satsingen i St.meld. nr. 34 (2008–2009) henger nøye sammen med styrking av veteranenes rettigheter. Lovendringene i forsvarspersonelloven, som styrker veteraners rettigheter trer i kraft fra 1. januar 2010. Forsvaret skal videre påse at rutiner og kapasitet er på plass for å oppfylle sin plikt til ett års psykiatrisk/psykologisk og annen oppfølging av personell som har tjenestegjort i utenlandsoperasjoner, herunder sin aktivitetsplikt, som er beskrevet i egen forskrift. Det skal utvises stor grad av fleksibilitet i det system som utvikles, slik at ingen opplever å stå uten tilbud. Forsvaret skal videre sikre gode rutiner for innhenting og oppbevaring av dokumentasjon om hendelser som norsk personell har vært involvert i under deltakelse i utenlandsoperasjoner. Bakgrunn, hensikt og målsettinger for ovenstående oppdrag er videre utdypet i vedlegg I, som må legges til grunn for oppdragsløsning i 2010.

Forsvaret skal i 2010, iht. mandat fra FD gitt i eget skriv, gjennomføre et forprosjekt på psykiske belastningsskader av personell som deltar i operasjoner i utlandet.

Forsvaret skal ha fokus på et langsiktig disponeringsarbeid til utenlandsoperasjoner, som skaper større forutsigbarhet og forbedrer styringen av personellet. Samtidig skal Forsvaret vektlegge en fortsatt aktiv dialog med familier og pårørende til personell i utenlandsoperasjoner.

Forsvaret skal i 2010 videreføre sitt arbeid med handlingsplanen for Gulf-veteraner, jf. PET nr. 20/09.

Det er inngått en tre-årig avtale mellom Forsvarsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet om avtalebasert tilsyn med helsetjenester som tilbys Forsvarets personell i operasjoner i utlandet. Forsvaret skal i 2010 legge til rette for at tilsynet kan gjennomføres i tråd med avtalen og fortløpende dokumentere erfaringene med ordningen. Innen avtaleperioden utløper, skal ordningen evalueres i samarbeid med Statens helsetilsyn.

Arbeidet med implementering av tiltak i rapporten fra lønnsprosjektet skal fortsette. Det skal i samarbeid med arbeidstagerorganisasjonene arbeides mot en tilpasning av lønnsystemet som i større utstrekning legger til rette for å skille grad og lønn, og understøtte muligheten for horisontal karriereutvikling. Eksisterende lønnsrammer og lønnsspenn skal brukes målrettet og effektivt.

[‡] Med ulike aktører mener man her; veteran- og arbeidstagerorganisasjoner, TMO/VPR, rulleførende avdelinger, styrkeprodusenter, ulike nivå- og avdelinger i Forsvaret, samt relevante samarbeidspartnere i andre sektorer.

Forsvaret skal i 2010 rapportere omfang og rammer knyttet tilforvaltning av flygerbonusordningen, samt utarbeide forslag til tiltak for å følge opp Riksrevisjonens anmerkninger.

Gjennomsnittlig antall vernepliktige inne til førstegangstjeneste skal videreføres på omtrent samme nivå som planlagt i 2009.

Sesjonsplikt for kvinner og ny todelt sesjonsordning skal implementeres i 2010. Den nye sesjonsordningen skal ha høyere kvalitet enn dagens ordning. Ny nettbasert del I innføres for hele årskull. Ny kvalitetsmessig bedret del II skal i 2010 gjennomføres som et pilotprosjekt i Hamarområdet. For resten av landet skal del II av sesjonen gjennomføres som tidligere. Kontrollmekanismer som sikrer kontinuerlig evaluering og oppfølging skal etableres. Forsvaret skal i 2010 gjøre nødvendige forberedelser, slik at ny kvalitetsmessig bedret del II kan utbygges videre fra 2011.

Forsvarsdepartementet viser til rapport fra arbeidsgruppen 2009 - Statushevende tiltak for vernepliktige mannskaper. Forsvaret skal i 2010 prioritere tiltakene som omhandler informasjon i forkant og under førstegangstjeneste, herunder informasjon til kvinner om villighetserklæringen og hva tjenesteplikten innebærer. Av hensyn til mangfold og økt kvinneandel må Forsvaret sikre at alle får utlevert personlig bekledning og utrustning (PBU) med riktig størrelse.

Forsvaret skal utrede en videreutvikling av voksenopplæringen og velferdstjenesten i henhold til endringer i Forsvarets organisasjon og innen utløpet av 2010 fremme forslag til tiltak og gjennomføringsplan for disse. Forsvaret skal i 2010 synliggjøre forbruket av VO-midler, herunder fordelingen mellom de respektive personellkategoriene. Det presiseres at vernepliktige er primærgruppen for voksenopplæringen.

Forsvaret skal videreutvikle samhandlingen innenfor all rekruttering. Innen utløpet av 2010 skal Forsvarets strategi for rekrutteringsvirksomheten tilpasses departementets overordnede føringer, som vil bli utviklet i samråd med FST innen 1. juli 2010. Forsvaret skal videre etablere én felles nettportal og kontaktsenter for all rekruttering til og i Forsvaret.

Forsvaret skal iverksette tiltak for økt rekruttering av kvinner, herunder tiltak for å beholde kvinner. Tiltakene må fortløpende evalueres og rapporteres.

Utdanningssystemet i Forsvaret skal videreutvikles i både en nasjonal og en flernasjonale ramme. Systemet skal tilpasses Forsvarets endrede behov og krav, og konsentrere sin virksomhet rundt behovet for militær kjernekompetanse. Forsvaret skal iverksette aktuelle tiltak ift. overlappende militære og sivile utdanningstilbud, samt evaluere potensialet og fremme forslag til tiltak for økt samhandling og fellesutdanning mellom de tre krigsskolene. Forskningsbasert undervisning skal videreutvikles i samarbeid med andre relevante fagmiljøer i og utenfor Forsvaret.

Forsvaret skal vurdere aktuelle utdanningstilbud til avdelingsbefal som yrkestilsettes og gjøre nødvendige tilpasninger. Forsvaret skal i 2010 fremme anbefaling om samling

av og lokalisering for den militære forvaltningsutdanningen til et fåtall utdanningsinstitusjoner.

Forsvaret skal fortsette arbeidet med å innarbeide et genderperspektiv i Forsvarets kjernevirksomhet i tråd med regjeringens handlingsplan for implementering av FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet. Det skal arbeides videre innen tre områder; styrke kompetansen innen genderperspektivet, integrere genderperspektivet i utviklingen av strukturer og prosesser, samt arbeide videre med å øke kvinnerepresentasjon, både i nasjonal struktur og i internasjonale bidrag. Forsvaret skal fortsette å bistå FD i det nordiske samarbeidet også innen dette området. En rapport presentert for NATO i 2009 - *Operational effectiveness and UN Resolution 1325 - practices and lessons from Afghanistan* - har vist at det er et behov for å kontrollere at overordnede føringer om å vektlegge genderperspektivet, når frem til soldatene i misjonsområdet. Det er viktig at Forsvarsstaben også ivaretar kontrollansvaret for slike føringer.

I forlengelse av implementeringen på et genderperspektiv skal Forsvaret utvikle retningslinjer for å møte seksualisert vold i krig og konflikt. FN har satt fokus på dette i blant annet FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1820 (2008). I en rekke konflikter blir spesielt kvinner og jenter utsatt for systematiske seksuelle overgrep, som del av partenes krigføring. Det er behov for å identifisere operative utfordringer og tilnærminger, samt styrke kompetansen for norske styrker i slike situasjoner. Det er viktig at de operative miljøene i Forsvaret er involvert i utviklingen av retningslinjene.

Juridiske prosesser skal ivaretas på en forsvarlig måte i Forsvaret, herunder; sikre tilstrekkelig antall jurister i Forsvaret med relevant kompetanse, sikre juridisk kompetanse i de delene av virksomheten som behandler juridiske spørsmål, etablere rutiner for juridisk kvalitetssikring, etablere rutiner for å avklare juridiske problemstillinger på et tidlig stadium samt etablere rutiner for samhandling og koordinering mellom de ulike juridiske miljøene i Forsvaret.

Anskaffelser skal skje i tråd med lov og forskrift om offentlige anskaffelser, Anskaffelsesregelverk for forsvarssektoren og til enhver tid gjeldende føringer, slik at Forsvaret ikke oppnår negative avgjørelser i Klagenemnda for offentlige anskaffelser. Forsvaret skal foreta en årlig rapportering av antall anskaffelser som er unntatt lov om offentlige anskaffelser og foretatt som direkte anskaffelser, med begrunnelse for unntak og prosedyre. Forsvaret må videre sikre tilstrekkelig egen kompetanse innenfor anskaffelsesrett og kontraktsrett og gjennomføre tilstrekkelig intern opplæring.

Forsvaret skal gjennomgå rutineene for oppfølging av kontroll med refselsler og rapportere eventuelt forbedringspotensiale, samt øke kunnskapsnivået om disiplinærretten hos Forsvarets ansatte.

Forsvaret skal fortsatt ha fokus på å redusere saksbehandlingstiden i klareringssaker for vernepliktige. Forsvaret skal rapportere på implementeringen og effekten av de tiltak Forsvarsdepartementet ga i oppdrag i brev av 12. mai 2009. Ved endring i

personellsikkerhetsforskriften § 2-2 fjerde ledd vil det innføres en adgang til å delegere klareringssaker med personell som har dobbelt statsborgerskap.

Saksbehandleransvaret er fra 1. januar 2010 delegert fra departementet til Forsvaret ved Forsvarets sikkerhetstjeneste. Forskriftendringen antas ikke å ha administrative eller økonomiske konsekvenser av betydning.

Arbeidet med forbedring av grunnsikring og administrasjonen av sikkerhet på det enkelte tjenestested i Forsvaret skal videreføres.

Forsvaret skal implementere ny instruks for Forsvaret sikkerhetstjeneste (FOST), samt utarbeide underliggende styringsdokumenter for tjenesten. Ifm. implementeringen av ny instruks for FOST skal Forsvaret i nært samarbeid med NSM foreta en gjennomgang av kapasiteter og utstyr som forvaltes av FOST. Gjennomgangen skal omfatte en vurdering av om kapasiteter og utstyr skal overføres til andre avdelinger i Forsvaret og/eller NSM, herunder økonomiske og administrative konsekvenser ved en slik overføring. Forsvaret skal arbeide aktivt med kultur og holdninger i FOST. Videre skal Forsvaret påse at FOST innehar tilstrekkelig juridisk kompetanse i egen organisasjon til å ivareta grunnleggende krav til personvern og rettssikkerhet for den enkelte, samt påse at det etableres en personvernrådgiverfunksjon i FOST. Forsvaret skal følge opp de tiltak som er anbefalt i departementets rapport av 9. november 2009, utarbeidet på bakgrunn av inspeksjon av FOST 4. september 2009.

3. OMTALE AV DE ENKELTE KAPITLER/POSTER

Oppdragene gitt i kapittel 3 kommer som et tillegg til de beskrevet i kap 1 og 2 i dette dokumentet.

3.1 Kapittel 1720 Felles ledelse og kommandoapparat

Kapitlet vil fra 2010 bestå av avdelingene FOH, INI, FSAN og FHS. FST med underavdelinger er flyttet til kapittel 1725.

Kapittel 1720 er gitt en total utgiftsramme på 2 642,1 mill kroner. Innenfor denne rammen skal følgende aktiviteter/tilsvarende gjennomføres:

- Viderefør aktivitetsnivået fra 2009 i 2010.
- Fortsett den videre oppbyggingen av FOH gjennom året, og ferdigstill den organisatoriske oppbyggingen på Reitan i 2010. Restelementet på Jåttå termineres snarest og senest 31. desember 2010.
- Skjerm prioriterte øvelser. Vinterøvelsen skal planlegges innenfor en ramme på 240,0 mill. kroner. Prioriter støtte til allierte avdelinger som deltar på øvelsen.
- Bygg opp kompetanse ved FHS om sikkerhetspolitiske og militærstrategiske spørsmål knyttet til Asia generelt, og Kina spesielt, samt om genderperspektivet i konflikter.
- Viderefør den styrkingen av FSAN og INI-området som begynte i 2009 i 2010. INI-området gjennomgås for å sikre at prioriterte investeringer tilpasses tilgjengelige ressurser og faktisk gjennomføringsevne.
- Overta de tekniske driftsfunksjonene fra FLO/IKT og gjennomfør nødvendige internrettede omstillingstiltak for å tilpasse og harmonisere funksjoner i ny organisasjonsstruktur snarest etter implementering slik at god samhandling etableres.
- Tilpass sanitetsstyrker og -kapasiteter i Norge som følge av bidragene til Afghanistan, Somalia og Tsjad.
- Forbered innføring av FISbasis H/NS.
- FHS tillegges det overordnede ansvaret for koordineringen og gjennomføringen av tiltak innen forsvars- og sikkerhetssektorreform (FSSR) i Forsvaret. Herunder samordne FSSR-relatert virksomhet i Forsvaret og utøve etatens fagmyndighet på FSSR. FHS tilføyes ett årsverk fra FD for å følge opp dette arbeidet.

Rammen forutsetter en inntekt på 20,6 mill. kroner.

3.2 Kapittel 1725 Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben

Kapittel 1725 består av FST med underlagte enheter. NMR er overført til dette kapittelet fra 1719. Kapittel 1725 er gitt en total utgiftsramme på 1 852,5 mill. kroner fordelt på post 01 med 1 715,9 mill. kroner, post 50 med 130,6 mill. kroner og post 70 med 6 mill. kroner. Innenfor denne rammen skal følgende aktiviteter/tilsvarende gjennomføres:

- I hovedsak videreføre aktivitetsnivået fra 2009 i 2010.
- Drei personell- og gradsstrukturen i tråd med IVB LTP, herunder rekrutter personell med riktig kompetanse samt øk kvinneandelen blant militært personell.
- Implementer et tilpasset disponeringssystem for befal på gradsnivå fenrik og lavere.
- Innplasser personell iht. ny OPL/F innen 1. august 2010.
- Videreutvikle voksenopplæringen og velferdstjenesten.
- Følg opp etableringen av kompensasjonsordningen for erstatningssaker for psykiske belastningsskader.
- Implementer ny todelt sesjonsordning og sesjonsplikt for kvinner, jf pkt. 2.8.1.
- Etabler en felles nettportal og kontaktsenter for all rekruttering til og i Forsvaret.
- Være forberedt på å yte personell- og materiellmessig støtte til gjennomføring av ulike markeringer knyttet til 70-årsjubileet for krigsutbruddet i 1940.
- Ivareta det funksjonelle ansvaret for FIF 2.0 med tilhørende virksomhetsprosesser, roller, bestemmelser og retningslinjer.

Rammen forutsetter en inntekt på totalt 30,8 mill. kroner for post 01, post 50 og post 70.

Midler til FHS sin utarbeidelse av miltærmanual, 2,2 mill. kroner, skal posteres på kap 1725. Kapitlet vil bli foreslått tilført midlene ifm. årets fremleggelse av revidert nasjonalbudsjett.

3.3 Kapittel 1731 Hæren

Kapittel 1731 er gitt en total utgiftsramme på 4 561,3 mill. kroner. Fra 2010 er Forsvarets kompetansesenter for logistikk og operativ støtte (FKL) tilført Hærens kapittel. Innenfor denne rammen skal følgende aktiviteter/tilsvarende gjennomføres:

- Viderefør antall vernepliktige og nivået på trenings- og øvingsaktiviteten på omtrent samme nivå som i 2009.

- Viderefør årsverksoppbygging som har funnet sted i 2009.
- Bedre utdanningen forut for deltagelse i operasjoner i utlandet og etabler ny modell for misjonsspesifikk samtrening (MST).
- Hærens Transformasjons- og doktrinekommandos (TRADOK) virkeområde endres til i større grad å ivareta en våpenskolerolle for Hæren. TRADOK endrer i denne forbindelse navn ila 2010 til Hærens våpensole.
- Fas inn nytt materiell, spesielt nye pansrede kjøretøy.
- Forbered prosjekter knyttet til Pansret stridsoppklaring og Middelstungt enhetlig panserkjøretøy.
- Oppretthold nyrekruttering til grunnleggende befalsutdannelse på dagens nivå, men med et tydeligere fokus på markedsføring mot og rekruttering av kvinner.
- Videreutvikle og styrk FKL som samlet enhet i samsvar med langtidsplanen.
- Overta vedlikeholdsfunksjoner, samt ansvaret for enkelte støttefunksjoner fra FLO. Gjennomfør nødvendige internrettede omstillingstiltak for å tilpasse og harmonisere funksjoner i ny organisasjonsstruktur snarest etter implementering slik at god samhandling etableres.
- Overta oppsettingsansvaret for fellesressursene og landinnrettet logistikkbase, samt luftterminalenhet og havne-/jernbaneterminalenhet fra FLO.

Rammen forutsetter en inntekt på 3,6 mill. kroner.

Hæren skal ha etablert en robust brigadekommando. Hærens organisasjon skal konsentreres til de tre geografiske tyngdepunktene Indre Troms, Østerdalen og Sessvollmoen. Porsangmoen avvikles som garnison for Hæren. Grensevakten skal videreføres og videreutvikles som en moderne, effektiv organisasjon for grenseovervåkning og vil utføre sine oppgaver i samsvar med de krav som stilles til Schengen-avtalens yttergrense og Norges forpliktelser iht. Grenseavtalen av 1949.

Overta vedlikeholds- og støttefunksjoner, samt enkelte av RSF-ene fra FLO. Overta oppsettingsansvaret for landinnrettet logistikkbase, luftterminalenhet og havn-/jernbaneterminalenhet fra FLO.

FKL skal ha kapasitet til å kunne levere felleskapasiteter innenfor logistikk og støtte, forvaltningssystemer og virksomhetsprosesser, samt operative leveranser til Forsvaret.

3.4 Kapittel 1732 Sjøforsvaret

Kapittel 1732 er gitt en total utgiftsramme på 3 158,8 mill. kroner. Innenfor denne rammen skal Sjøforsvaret gjennomføre følgende aktivitet:

- Fortsett innfasingen av nye fartøy og sett i drift eller innfas resterende Nansen- og Skjold-klasse fartøyer.
- Viderefør aktivitetsnivået fra 2009 i 2010.
- Prioritere aktiviteten mot understøttelse av nordområdesatsingen, herunder prioriteres seilas med marinefartøy i Nord-Norge. Den relative andel av seilingen skal økes i nord ift. i sør.
- Slutfør oppgraderingen av minerydderne.
- Fortsette oppdateringen av undervannsbåtene.
- Videreutvikle marinens jegervåpen gjennom en gradvis oppbemanning i langtidsperioden.
- Forbered innfasing av NH-90 helikoptre gjennom støtte til test og evaluering av helikoptrene.
- Overta oppsettingsansvaret for den sjøinnrettede deployerbare logistikkbasen fra FLO
- Oppretthold Luftforsvarets og Sjøforsvarets felles rekruttskole ved KNM Harald Haarfagre på Madla. Denne planlegges flyttet til Kjevik og Bergen i 2013.

Rammen forutsetter en inntekt på 24,2 mill. kroner.

3.5 Kapittel 1733 Luftforsvaret

Kapittel 1733 er gitt en total utgiftsramme på 3 725,0 mill. kroner. Innenfor denne rammen skal Luftforsvaret gjennomføre følgende:

- Viderefør aktivitetsnivået i stort fra 2009 i 2010 med nordområdet som hovedfokus for den flyoperative aktiviteten.
- Øk transportflykapasitet gjennom innfasing av og flyvning med de to siste C-130J transportflyene.
- Forbered og påbegynn testprogrammet av NH-90 maritime helikoptre.
- Fortsett pågående oppgraderinger av P-3 Orion maritime overvåkingsfly.
- Oppretthold Luftforsvarets rekruttskole på Madla. Denne planlegges flyttet til Kjevik i 2013.
- Gjennomfør NATO Air Defence Committee (NADC) seminar i EAPC-format (Euro Atlantic Partnership Council).
- Overta vedlikeholds- og støttefunksjoner, samt enkelte av RSF-ene fra FLO.

- Overta oppsettingsansvaret for luftinnrettet logistikkbase fra FLO.
- Overta vedlikeholdsfunksjoner, samt ansvaret for enkelte støttefunksjoner fra FLO. Gjennomfør nødvendige internrettede omstillingstiltak for å tilpasse og harmonisere funksjoner i ny organisasjonsstruktur snarest etter implementering slik at god samhandling etableres.

Rammen forutsetter en inntekt på 97,7 mill. kroner.

3.6 Kapittel 1734 Heimevernet

Kapittel 1734 er gitt en total utgiftsramme på 1 001,9 mill. kroner. HV skal fortsatt være mobiliseringsbasert og organisert i 11 distrikter med innsats-, forsterknings- og oppfølgingsstyrker. Innenfor denne rammen skal følgende aktiviteter/tilsvarende gjennomføres:

- Viderefør kultur- og kvalitetsreformen med vekt på rask reaksjon med godt trent og godt utstyrte styrker.
- Tren 90 prosent av innsatsstyrken fordelt på 15 dager for soldater og 20 dager for befal.
- Tren minimum 20 prosent av forsterknings- og oppfølgingsstyrkene fordelt på fire dager for soldater og seks dager for befal.
- Viderefør HVs skole- og kompetansesenter på Dombås med en kursproduksjon tilpasset endringene i HVs struktur.
- Gjennomfør seks måneders befalsutdanning på Porsangmoen. Det vises i denne sammenheng til skriv fra FST til FD datert 29. oktober 2009.
- Viderefør og videreutvikl Sjøheimevernet med en gruppe i hver landsdel.
- Overta ansvaret for enkelte støttefunksjoner fra FLO.

Rammen forutsetter en inntekt på 1,9 mill. kroner.

3.7 Kapittel 1735 Etterretningstjenesten

Kapittel 1735 er gitt en total utgiftsramme på 913,3 mill. kroner.

Etterretningstjenesten skal samle inn relevant og oppdatert etterretningsinformasjon og gjennomføre analyser til støtte for utformingen av norsk utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitikk, samt å opprettholde et godt situasjonsbilde som grunnlag for norske myndigheters beslutninger. Tjenesten skal i tillegg støtte med gode situasjonsbilder i operasjoner i utlandet.

3.8 Kapittel 1740 Forsvarets logistikkorganisasjon

Kapittel 1740 er gitt en total utgiftsramme på 3 081,3 mill. kroner. Innenfor denne rammen skal følgende aktiviteter/tilsvarende gjennomføres:

- Understøtte operasjoner i utlandet iht. vedlegg H.
- Forestå styrkeproduksjon av operative logistikkapasiteter iht. krav.
- Leverer logistiktjenester iht. inngåtte leveranseavtaler.
- Gjennomføre materiellinvesteringer iht. mottatte gjennomføringsoppdrag.
- Forestå system- og eierskapsforvaltning for Forsvarets materiell.
- Ivareta det funksjonelle ansvaret innenfor logistikk for FIF 2.0 med tilhørende virksomhetsprosesser, roller, bestemmelser og retningslinjer.
- Videre kvalitetsheving av FIF 2.0.
- Avgi vedlikeholds- og støttedfunksjoner til Hæren og Luftforsvaret, samt ansvaret for støttedfunksjonene til største lokale brukere.
- Viderefør oppsettingsansvaret for vertslandsstøttebataljonen
- Fortsatt bidra til utvikling av nordisk samarbeid gjennom å opprettholde aktiv deltagelse i NORDEFCOs videreføring av NORDACs og NORDSUPs ansvarsområder.

Rammen forutsetter en inntekt på 236,6 mill. kroner.

Ansvaret for den videre utviklingen av logistikkbasene vil i løpet av 2010 bli overført til de respektive forsvarsgrenene, og skal innrettes mot ambisjonen i IVB LTP. Operative logistikkapasiteter skal prioriteres.

I understøttelsen av styrkeproduksjonen forventes det at FLO leverer tjenester iht. inngåtte avtaler. Avtalene skal avstemmes på et nivå som på best mulig måte ivaretar hhv. kundens betalingsevne og FLOs leveringsevne. Dette inkluderer også i økende grad evne til understøttelse av nye strukturelementer i strukturen, som fregatter, MTB, maritime helikoptre og nye transportfly.

Stabilisering av FiF 2.0 har høy prioritet og kapitlet er derfor midlertidig styrket for å håndtere dette spesielt i 2010.

Endringene tilknyttet Forsvarets logistikkvirksomhet for å rendyrke fremtidens Forsvarets logistikkorganisasjon mot oppgavene knyttet til materiellinvestering, systemstyring og fagmyndighetsansvar samt forsyningstjeneste, skal ha høy prioritet. Nødvendige internrettede omstillingstiltak for å tilpasse og harmonisere funksjoner i ny organisasjonsstruktur må gjennomføres snarest etter implementering slik at god samhandling etableres.

3.8.1 Horisontal samhandel FLO/ logistiktjenester

Den horisontale samhandelen (HS) mellom FLO og øvrige deler av Forsvaret er i FSJ budsjettinnspill pr. mai 2009 estimert til ca 5,452 mrd. kroner for ordinær HS i 2010. Dette innebærer en forventet nedgang i HS med ca. 600 mill. kroner ift. nivået for 2009, grunnet en økning av direktebelastning på kundekapitlene. FD legger dermed til grunn at HS-nivået blir på nivå som i 2009, inkludert direktebelastninger.

3.8.2 NATO funded Automated Meteorological Information Systems (NAMIS)

Norge overtok i 2009 finansieringen av datalinjen (*NAMIS – NATO funded Automated Meteorological Information Systems*) mellom Metereologisk institutt (Met.no) på Blindern og NATO i Traben Trarbach. Dette er en interimsløsning som videreføres og driftes av FLO for 2010, inntil ny felles NATO – løsning etableres.

3.9 Kapittel 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg

3.9.1 Post 01

Kapittel 1760, post 01 er gitt en total utgiftsramme på 1 027,6 mill. kroner. Innenfor denne rammen skal materiellinvesteringsprosjektene planlagt i 2010 gis tilstrekkelig støtte.

3.9.2 Post 44

Post 44 er gitt en utgiftsramme på 80,0 mill. kroner.

3.9.3 Post 45

Post 45 er gitt en utgiftsramme på 7 313,9 mill. kroner.

3.9.4 Post 48

Post 48 er gitt en total utgiftsramme på 209,0 mill. kroner. Rammen forutsetter en inntekt på 209,0 mill. kroner.

3.9.5 Post 75

Post 75 er gitt en utgiftsramme på 90,0 mill. kroner.

3.10 Kapittel 1790 Kystvakten

Kapittel 1790 er gitt en total utgiftsramme på 945,1 mill. kroner. Bevilgningene er styrket over de senere år for å kunne gjennomføre en betydelig modernisering av Kystvaktens fartøyer. Satsingen videreføres i 2010, samtidig som det forventes at resultatene av moderniseringen som har foregått i enda større grad vises i form av økt

kapasitet innenfor Kystvaktens primære oppgaver. Innenfor denne rammen skal følgende aktivitet/tilsvarende gjennomføres:

- Prioriter aktivitet i nordområdene.
- Fortsett moderniseringen av Kystvakten i 2010 ved innfasing av nye spesialbygde kystvaktfartøyer til erstatning for eldre fartøyer. Ved utgangen av 1. tertial 2010 vil Kystvakten disponere 14 fartøyer, derav ni havgående fartøyer til bruk for ytre kystvakt og fem nye fartøyer til den indre kystvakten.
- Forbered innfasing av NH-90 helikoptre gjennom støtte til test og evaluering av helikoptrene.
- Bidra til den nasjonale beredskapen gjennom deltagelse i kystberedskap og aksjonsledelse (KYBAL). Fiskeri- og kystdepartementet (FKD) har ansvaret for den statlige slepebåtberedskapen fom. 2010.

Rammen forutsetter en inntekt på 0,4 mill. kroner.

3.11 Kapittel 1791 Redningshelikoptertjenesten

Forsvarets andel av utgiftene til redningshelikoptertjenesten er gitt en ramme på 478,3 mill. kroner, hvorav Forsvarets andel av budsjettet er 43 mill. kroner. Dette er en reell videreføring på reelt samme nivå som saldert budsjett 2009. Den økte inntektsrammen angitt på kapitlet skyldes at dagens ordning med belastningsfullmakt fra Justis- og politidepartementet (JD) til Luftforsvarsstaben endres f.o.m. 2010. I stedet vil Forsvaret budsjettere med inntekter fra JD og fakturere JD kvartalsvis.

Tolv Sea King-helikoptre, organisert i 330 skvadronen, skal i 2010 støtte redningstjenesten på permanent basis. Helikoptrene skal fortsatt inngå i statens luftambulansetjeneste, og kunne yte transportstøtte ifm. krisehåndtering i norske områder. Søke- og redningsoppdrag innenfor norsk myndighetsområde samt ambulanseoppdrag utføres etter oppdrag fra hovedredningssentralene. Militære oppdrag utføres etter oppdrag fra FOH og koordineres ved behov med hovedredningssentralene eller Justis- og politidepartementet (JD) via FD.

Kostnader til drift av redningshelikoptertjenesten fordeles etter en fastlagt fordelingsnøkkel mellom JD og FD, og er formalisert i en driftsavtale mellom de to departementene. For 2010 skal JD dekke i overkant av 90 prosent av budsjetterte kostnader til operativ og teknisk drift. Forsvaret skal dekke det resterende beløp inkl. EBA-utgifter, i tillegg til kostnadene for utdanning av personellet. En overgang til ny fordeling av EBA-kostnader mellom JD og Forsvaret vil bli vurdert i 2010.

Overgang fra belastningsfullmakt på JDs budsjett til fakturering av budsjetterte utgifter medfører at det f.o.m. 2010 budsjetteres med inntekter på denne posten på 435,0 mill. kroner.

3.12 Kapittel 1792 Norske styrker i utlandet

I 2010 vil deltakelsen i ISAF være det primære satsingsområde for Forsvarets deltakelse i utenlandsoperasjoner. Forsvaret skal videreføre et feltsykehus og et brønnborelag i FN's operasjon MINURCAT i Tsjad frem til mai 2010. Videre skal Forsvaret stille en fregatt til EUs operasjon ATALANTA utenfor Somalia til februar 2010, samt videreføre mindre bidrag til diverse andre utenlandsoperasjoner på tilsvarende nivå som i 2009. Det er ønskelig med størst mulig handlefrihet og fleksibilitet for hurtig å kunne stille relevante styrkebidrag til eventuelle nye operasjoner.

Kapittel 1792 – Norske styrker i utlandet – er gitt en total utgiftsramme på 1 277,049 mill. kroner. Av disse er 130 mill. kroner (20 mill. USD) bevilget til ANA Trust Fund og 1,500 mill. kroner er avsatt til etableringen av en uavhengig tilsynstjeneste norsk militært personell i utenlandstjenester; dette disponeres av FD. Forsvaret tildeles derfor 1.145,549 mill. kroner på kapittel 1792, hvorav 225 mill. kroner er bevilget som operasjonsspesifikke tillegg til forsvarsrammen. Rammen forutsetter en inntekt på 10,2 mill. kroner.

For å unngå usikkerhet med hensyn til budsjettering av FMOs bidrag til militære operasjoner i utlandet, presiseres følgende:

- FMO skal budsjettere og utgiftsføre grunnlønn for alle fast ansatte i Forsvaret som deltar i operasjoner i utlandet på det kapittel vedkommende hører hjemme (hjemmeavdeling);
- alle operasjonsrelaterte merutgifter for operasjoner i utlandet, det vil bl.a. si dekning av materiellslitasje knyttet til operasjonene og tillegg som skyldes en spesifikk militær operasjon ute, inkludert spesifikke forberedelser til denne, skal utgiftsføres på kapittel 1792;
- eventuelt materiell/utstyr som anskaffes kun for en spesifikk misjon og som FMO ikke har generell nytte av, skal utgiftsføres på kapittel 1792. Det skal derfor i størst mulig grad søkes materiell- og strukturell likhet mellom hjemlig struktur og deployerte enheter;
- eventuelt bruk av strengt nødvendige vikarer, innleie av konsulenter eller annen midlertidig bruk av personell som skyldes et spesifikt oppdrag internasjonalt (uten fast ansettelse hjemme), skal utgiftsføres på kapittel 1792. Før iverksetting skal den enkelte sak fremmes for avgjørelse i FD.

Dette er overordnede retningslinjer, og det vises i tillegg til spesifikke retningslinjer utarbeidet av Forsvarsstaben (FST) for å unngå misforståelser eller feilbudsjettering på dette punktet

De detaljerte rammene for bidrag til utenlandsoperasjoner fremgår av vedlegg H til denne FIVB.

3.13 Kapittel 1795 Kulturelle og allmenntilgode formål

Forsvarets andel av kapittel 1795, post 01 er 243 023 000 kroner.

Innenfor denne rammen skal Forsvaret følge opp prioriteringer og anbefalinger for kulturvirksomheten i Forsvaret, slik disse er formidlet i eget skriv fra departementet av 26. juni 2009, herunder spesielt.

- ta initiativ til, i samarbeid med Forsvarsbygg, å øke historiefremstillingen på festningene.
- videreutvikle satsningene i Forsvarets musikk innenfor publikumsrettede tilbud og interne seremonielle aktiviteter i Forsvaret.
- modernisere formidlings- og publikumsaktiviteten ved Forsvarets museer frem mot grunnlovsjubileet i 2014, gjøre samlingene mer digitalt tilgjengelig, samt øke samarbeidet med sivile museer når det gjelder formidling. I samarbeid med andre aktører skal det spesielt arbeides videre for å utrede mulighetene for en mulig utstilling om internasjonale fredsoperasjoner. Krigsminnesmerkeprosjektet skal ferdigstilles.

3.14 Kapittel 4799 Militære bøter

Det er budsjettert med en inntekt på 500 000,- kroner fra militære bøter i 2010.

4. LEDELSE OG STYRING

4.1 Innledning

Mål- og resultatstyring er det overordnede styringsprinsipp i staten, og danner grunnlaget for mål og resultatkravene i dette iverksettelsesbrevet. De strategiske føringene i IVB LTP 2009–2012 er konkretisert gjennom mål, styringsparametere og tiltak, som rammeverk for årlig styring og oppfølging. Nedenfor følger utdypende forhold knyttet mer spesifikt til etatsstyringen.

4.2 Etatsstyring

Formålet med etatsstyringen er å:

- Sikre at etaten bidrar til å nå politiske mål og prioriteringer.
- Sikre at tildelte ressurser utnyttes i henhold til fastsatte krav.
- Sikre at etaten opererer innenfor de lover, regler og rammer som er satt for virksomheten.
- Bidra til at etaten utnytter og utvikler organisasjonens potensial, samt evaluere etatens grad av måloppnåelse ift. rammebetingelsene.

FD følger opp Forsvaret i virksomhetsåret gjennom styringsdialogen.

Etatsstyringsmøtet (ESM) er det formelle forum for styring av etaten Forsvaret. ESM

skal i hovedsak ha fokus mot innholdet i de sentrale dokumentene i styringsdialogen, oppnådde resultater ift. etatens hovedmål, samt prognoser for måloppnåelse.

Tilbakemelding om gjennomføring av virksomheten i Forsvaret, herunder status for oppdrag og forbruk av tildelte midler og bestillingsfullmakter, skjer gjennom:

- Resultat- og kontrollrapport 1 og 2 (RKR 1 og RKR 2).
- Forsvarssjefens årsrapport (FÅR).
- Vurdering av operativ evne (VOE).
- Månedlige rapporter og prognoser for økonomi og regnskap, samt tiltaksliste for økonomisk styring og forsvarlig forvaltning. I tillegg gis det orientering om operativ status i K-forum månedlig.
- Ad hoc-rapportering ved spesielle forhold, for eksempel ved avvik.
- Øvrig rapportering når det bl.a. gjelder gjennomføringsporteføljen på materiellinvesteringsområdet.
- Status på P&K-saker gis i tillegg i P-forum

Analysene skal bl.a. basere seg på de forbruksprognoser som blir utarbeidet i Forsvarsstaben. Prognosene skal alltid følges av tiltak som vil føre til en balansering mot slutten av året.

4.3 Risikostyring og internkontroll

Alle virksomheter under budsjett- og resultatansvarlige sjefer skal etablere forsvarlig risikostyring og internkontroll for å sikre oppfyllelse av mål og resultatkrav, pålitelig regnskapsrapportering og økonomiforvaltning, samt overholdelse av lover og regler. Utgangspunktet for risikostyringen er de mål som fremgår av strategisk målbilde for forsvarssektoren. Hensikten med risikostyringen er å identifisere forhold eller hendelser som kan inntreffe og påvirke måloppnåelsen negativt. Det er derfor avgjørende at risikostyringen skjer pro-aktivt. For hvert enkelt mål har departementet angitt hvilke risikoer som anses som mest vesentlige.

Forsvaret skal innen 1. februar 2010 legge frem sin risikoanalyse basert på målbildet og andre vesentlige forhold.

4.4 Rapportering

FÅR og RKR skal gjennomgående ha et helhetlig perspektiv. Informasjonsmengden må avpasses til dette formål. Rådata skal fremsendes på de områder der det spesifikt er stilt krav om det (jf. strategisk målbilde), men for øvrig i så lite omfang som mulig.

Rapportene skal inneholde analyser og vurderinger av virksomheten, inklusiv trenings- og øvingsvirksomhet, spesielt kostnadsanalyser, samt beskrive status for tilgjengelighet iht. den operative strukturen beskrevet i vedleggene B og F. Vurderinger, konklusjoner og anbefalinger som gjøres skal underbygges med fakta. Der mangler ved for eksempel

aktivitetsnivå påpekes, skal forskjellen mellom faktisk nivå og ønsket nivå kvantifiseres og kostnadssettes.

Generelle krav til rapportering forøvrig fremgår av RETAS.

4.4.1 Forsvarssjefens årsrapport (FÅR) og Resultat- og Kontrollrapport (RKR)

Forsvarssjefen skal gi en årlig rapport om Forsvarets virksomhet gjennom fremsendelse av Forsvarssjefens årsrapport (FÅR) til Forsvarsdepartementet. FÅR 2009 fremsendes FD, med kopi til Riksrevisjonen, innen 26. februar 2010.

FÅR for 2010, med frist for fremsendelse februar 2011, skal i tillegg til rapportering for gjennomføringsåret 2010, også rapportere for virksomheten så langt i inneværende langtidsperiode (2009–2012).

RKR 1 rapporteres pr. 30. april for perioden 1. januar til 30. april, med rapporteringsfrist 28. mai 2010. RKR 2 rapporteres pr. 31. august for perioden 1. januar til 31. august, med rapporteringsfrist 24. september 2010.

I rapportene skal det redegjøres for:

- Overordnet, men helhetlig, om gjennomføringen av virksomheten generelt tilpasset rapporteringstidspunktet i budsjettåret.
- Rapportene skal inneholde både en kvantitativ og en kvalitativ vurdering
- Spesielle forhold som FD etter Forsvarets vurdering bør være orientert om.
- Rapportering av mål- og resultatoppnåelse: Strategisk målbilde skal oppdateres med status for måloppnåelse, styringsparametere og tiltak, og eventuelle avvik til disse. Det skal redegjøres for hvilke korrigerende tiltak som eventuelt er iverksatt eller som planlegges iverksatt.
- Forsvarets risikostyring; risikobilde med vurdering og prioritering av risikoer, samt tiltak som en følge av vurderingene.
- Forsvarets totalregnskap: Forbruk og forpliktelser for de enkelte kapitler og poster, samt forventet samlet forbruk og forpliktelser ved årets slutt, dvs. prognoser for årsresultat, på kapitler og poster.
- Status for oppfølging av tiltakslisten for økonomistyring og forsvarlig forvaltning (TØFF), inkludert en vurdering av eventuelle kritiske områder.
- Oppdrag i vedlegg G med rapporteringskrav RKR og som ikke er dekket av andre rapporteringskrav.

I årsrapporten skal det i tillegg gis et overordnet bilde av utviklingen i planperioden, dvs. at departementet skal motta en overordnet og samlet vurdering som setter rapporteringsperiodens resultater i et planperiodeperspektiv. Analysen skal omfatte utfordringene ved gjennomføringen av målene for langtidsplanperioden og den generelle utviklingen i etaten.

FSJ bes også i de årlige årsrapportene om å utarbeide en tabell som viser regnskapstall for operasjoner under kap. 1792 Norske styrker i utlandet. Tabellen skal vise regnskapstall for de tre siste årene og skal være fordelt på de forskjellige oppdragene.

4.4.1.1 Tildelingsregnskap (årsregnskapet) – forklaring til statsregnskapet

Årsregnskapet skal gi en forklaring på eventuelle avvik i regnskapstallene ift. tildelingen gjennom IVB og/eller presiseringer, endringer og tillegg (PET) til disse. I tillegg skal årsregnskapet inneholde søknad om eventuell overføring av ubrukte midler og en spesifisering av forbruket av bestillingsfullmakter.

Årsregnskapet skal i tillegg gi et overslag over evt. det faktiske forbruk av ressurser utover forbruket av tildelte midler, ved f.eks. lagertæring og verdiforringelse, for elementer som skal beholdes i strukturen.

4.4.2 Mål- og resultatrapportering

For vurdering av statusen til målbildet, mål, styringsparametre og tiltak benyttes en firedelt skala med fargekoder. GRØNN angir at statusen er meget tilfredsstillende, LYS GRØNN er status tilfredsstillende, med GUL er statusen mindre tilfredsstillende og RØD tilsvarer ikke tilfredsstillende status. I en avviksrapporteringssammenheng er GUL og RØD status som er avvik fra forventet status og følgelig fordrer en oppfølging. For de to grønne statusene er begge tilfredsstillende i forskjellig grad og viktige å ta med i rapporteringen for å gi et nyansert bildet for statusen i mål- og resultatstyringen.

Forskjellene i egenskapene til mål, styringsparametre og tiltak gjør det nødvendig å legge forskjellige kriterier til grunn for vurderingene.

Skala for vurdering av mål, styringsparameter og tiltak

	Mål	Styringsparameter	Tiltak
Meget tilfredsstillende (GRØNN)	Målet er nådd eller vil bli nådd ihh. til forventningene. Oppfølging: Til etterretning.	Kvantitativ Innenfor grenseverdier gitt i definisjonen av styringsparameteren. Oppfølging ikke nødvendig	Tiltaket er i rute tidsmessig og forventes å levere planlagt ytelse ihh til plan. Eller tiltaket leverer planlagt ytelse. Oppfølging ikke nødvendig
		Kvalitativ Ingen eller ubetydelige avvik fra forventet resultat. Oppfølging ikke nødvendig.	
Tilfredsstillende (LYS GRØNN)	Målet er i stor grad nådd eller kommer sannsynligvis til å bli nådd ihh til forventningene. Mindre avvik i måloppnåelse kan aksepteres. Eventuelle avvik for styringsparametre og tiltak blir håndtert med korrigerende tiltak. Oppfølging: Til etterretning.	Kvantitativ Innenfor grenseverdier gitt i definisjonen av styringsparameteren. Ingen spesiell oppfølging.	Tiltaket er stort sett i rute tidsmessig og forventes å levere planlagt ytelse ihh til plan. Eller tiltaket leverer planlagt ytelse med mindre avvik. Ingen spesiell oppfølging.
		Kvalitativ Kun mindre avvik fra forventet resultat. Ingen spesiell oppfølging.	
Mindre tilfredsstillende (GUL)	Det er betydelige mangler i måloppnåelsen eller forsinkelser. Det er lite sannsynlig at forventningene kan innfris. Oppfølging: Må diskuteres.	Kvantitativ Innenfor grenseverdier gitt i definisjonen av styringsparameteren. Oppfølging: Korrigerende tiltak bør iverksettes.	Implementering og gjennomføring av tiltaket er forsinket eller leverer mindre ytelse enn forventet. Oppfølging: Korrigerende tiltak bør iverksettes.
		Kvalitativ Betydelige avvik fra forventet resultat. Det er lite sannsynlig at forventningene kan innfris. Oppfølging: Korrigerende tiltak bør iverksettes.	
Ikke tilfredsstillende (RØD)	Det er alvorlige mangler i måloppnåelsen eller vesentlige forsinkelser. Forventningene innfris mest sannsynlig ikke. Oppfølging: Beslutning må tas.	Kvantitativ Innenfor grenseverdier gitt i definisjonen av styringsparameteren. Oppfølging: Korrigerende tiltak må iverksettes.	Tiltaket er vesentlig forsinket eller leverer minimalt av forventet ytelse. Oppfølging: Korrigerende tiltak må iverksettes.
		Kvalitativ Alvorlige avvik fra forventet resultat. Oppfølging: Korrigerende tiltak må iverksettes.	

Totalvurdering av målbildet

Målbildet beskriver utvalgte mål for gjennomføringen av langtidsplanen.

Totalvurderingen av målbildet gir forsvarssjefens overordnede vurdering av gjeldende status for implementering av langtidsplanen.

Mål

Et mål er en beskrivelse av hva som skal oppnås for å lykkes med strategien.

I vurdering av mål skal måloppnåelsen ses opp mot hvilken grad av måloppnåelse som er forventet på rapporteringstidspunktet. I tillegg skal prognosen for fremtidig utvikling av måloppnåelsen tas hensyn til. Statusen til styringsparametre, tiltak og risiko, sammen med andre relevante forhold, brukes for å gi et mest mulig riktig bilde av måloppnåelsen og sannsynligheten for fremtidig måloppnåelse.

Styringsparametre

En styringsparameter er en indikator på måloppnåelsen. Den skal gi svar på om deler av målet er nådd eller om man er på vei til å nå målet. Siden det kan være verken hensiktsmessig eller mulig å bruke bare rent kvantitative parametre brukes også kvalitative parametre basert på innsikt, erfaring og noe skjønn.

Kvantitative styringsparametre

For de kvantitative parametrene skal det settes opp grenseverdier for resultatet, periodisert ihh. til rapporteringssyklusen, i definisjonen av parameteren. Vurdering består da i å sammenligne resultatet med skalaen.

Kvalitative styringsparametre

For å balansere og oppnå en helhet i målbildet må også ikke-målbare forhold tas hensyn til. I kvalitative styringsparametre vurderes forhold som er vesentlige for måloppnåelsen, men som ikke kan uttrykkes i kvantitative former.

For kvalitative parametre er det vesentlig å innhente informasjon fra de som er best til å foreta slike vurderinger som også kan ha tilgang til andre informasjonskilder. Parametrene angis med beskrivelser for de forskjellige trinnene i skalaen. Vurderingen må kunne begrunnes med utgangspunkt i disse beskrivelsene. Der hvor det er benyttet mye skjønn i vurderingen, eller det av andre grunner er knyttet stor usikkerhet til vurderingen skal dette beskrives.

Tiltak

For å nå målene og oppnå ønsket resultat for styringsparametrene iverksettes tiltak. Disse tiltakene må det knyttes både ansvar og ressurser til. Tiltakene følges opp i to dimensjoner, tid og ytelse. Innledningsvis har fremdriften med implementering og gjennomføring i form av milepæler fokus. Senere, når tiltakene skal begynne å virke, flyttes fokuset til effekten tiltaket skal gi. Disse dimensjonene er vanligvis delvis overlappende, men ofte er det ikke relevant å følge opp på tid når alle milepælene er gjennomført

4.4.3 Månedsrapporter

Det skal fremsendes månedlige rapporter der regnskap og forpliktelser for de enkelte kapitler og poster, samt forventet prognose ved årets slutt, inkludert endringsforklaringer, skal fremgå. Ved prognostisert merforbruk skal tiltak for å balansere budsjettet skisseres.

Det skal videre som en del av månedsrapportene fremlegges en kommentert nøkkeltallsoversikt som fordeler regnskapstallene for driftspostene på bevilgningsart (ikke kapittelvis). Regnskapstall for perioden skal ses ift. plantall for samme periode, samt forbruk for tilsvarende periode i fjor.

Oppfølging av tiltaksliste for økonomistyring og forsvarlig forvaltning (TØFF), inkludert en vurdering av eventuelle kritiske områder med tiltak som bør og skal iverksettes, fremsendes som en del av månedsrapportene.

Månedsrapportene fremsendes formelt senest fem uker etter månedens utløp.

I tillegg rapporteres status for operative leveranser månedlig og, ved eventuelle større avvik, til styrkeregisteret iht. fastlagte prosedyrer.

4.4.4 Ad hoc-rapportering

FSJ har et ansvar for å rapportere uten opphold til departementet om avvik/forhold som vurderes som vesentlige, og som er av en karakter som gjør at dette ikke kan vente til en fastsatt rapport.

4.4.5 Investeringsrapportering

Investeringsrapportering skal skje i formelle rapporter og ha porteføljetilnærming. Rapportering formaliseres med utgangspunkt bl.a. i FID. Rapportering om planlagte prosjekter skal inneholde status for Forsvarets del av arbeidet med fremskaffelsesløsninger og eventuelle konseptuelle løsninger på oppdrag gitt av FD, samt planlagte eller iverksatte tiltak ved eventuelle avvik.

Rapportering på godkjent prosjektportefølje formaliseres med utgangspunkt bl.a. i FID. FD gjennomfører uformelle investeringsmøter hvert kvartal med gjennomgåelse av

status for det enkelte investeringsprogramområde. FLO skal på disse møtene gjennomgå status og komme med forslag til eventuelle korrigerende tiltak. Representanter fra de virksomheter som blir tilført materiell fra investeringer gjennomført av FLO, skal rapportere sin status.

Status for godkjente prosjekter skal rapporteres på det enkelte prosjekt fra styrkeprodusent og FLO i samarbeid. Rapporteringsmodulen i FID skal benyttes, og rapporten skal inneholde:

- Beskrivelse av konsekvenser av og tiltak iverksatt mot evt. avvik (tid, kostnad, ytelse), og Forsvaret skal beskrive status for alle godkjente kategori 1-prosjekter og kategori 2-prosjekter med spesiell oppfølging.
- Oversikt over inngåtte kontrakter og bestillingsfullmakter for materiellprosjekter.

Det skal videre:

- Gis en generell omtale av øvrige godkjente prosjekter i lavere kategori i tilfeller hvor det er vesentlige avvik i forhold til tid, kostnad eller ytelse eller hvor andre forhold tilsier spesiell rapportering.
- Rapporteres evt. enkeltprosjekter der miljøhensyn ikke er fulgt opp, eller der hensynet til miljøet må ivaretas spesielt.
- Gis status for evt. endringer som er innarbeidet i investeringsrutinene, som følge revidert ARF.

4.4.6 Årlig vurdering av operativ evne (VOE)

Forsvarssjefen skal årlig rapportere Vurdering av operativ evne (VOE). Vurderingen skal følge samme fremdrift som RKR 2, og skal inngå som en integrert del av denne. I tillegg skal en oppdatert versjon inngå i FÅR.

Med Forsvarets operative evne forstås den til enhver tid tilgjengelige strukturs evne til å løse Forsvarets oppgaver. VOE er en kortfattet overordnet militærfaglig vurdering. For VOE 2010 legges til grunn det oppgavesett som er fastsatt i IVB LTP 2009-2012 og IVB for 2010. Det skal rapporteres om evne til å løse oppgavene. Forsvarets faktiske operative evne pr 1. september 2010 skal ligge til grunn for rapporten.

Rapportene skal foreligge i FD innen henholdsvis 24. september 2010 (del av RKR 2) og februar 2011 (som del av FÅR).

4.5 Særlige innspill med egne tidsfrister

4.5.1 Overføring av midler

FD vil ta stilling til disponering av eventuelle ubrukte midler tildelt i 2009 så snart forslag til disponering er mottatt. Forslag til overføring av ubrukte midler skal settes opp iht. krav; frist for innspill til FD er 14. februar 2010.

4.5.2 Budsjettforslag 2011

FSJ skal utarbeide budsjettforslag for gjennomføringsåret 2011, som skal være FD i hende innen 4. mai 2010. Budsjettforslaget skal basere seg på plangrunnlaget som utgis 2. februar 2010.

4.5.3 Omgruppering 2010

Innen 25. september 2010 skal det fremsendes innspill til omgruppering av forsvarsbudsjettet for 2010, med eventuelle forslag til eventuelle høyst nødvendige endringer innenfor Forsvarets kapitler. Innspillet skal basere seg på rapportert status i RKR 2 for 2010, og må inneholde forklaringer til endringsforslagene. Alternativt skal det bekreftes at ingen endringer anses nødvendig. Det presiseres at departementet i utgangspunktet forventer at tildelingene på kapitlene ikke endres, og at det kun unntaksvis vil bli gitt tillatelse til annet enn tekniske endringer.

Omgrupperingsproposisjonen for 2010, skal som tidligere år, gjøres så lite omfattende som mulig. I utgangspunktet er det derfor kun åpning for tekniske omdisponeringer, og bare i helt spesielle tilfeller vil departementet kunne godkjenne andre forslag til omgruppering. Forsvaret skal således innrette planlegging og utførelse av all virksomhet i 2010 innenfor de rammer som fremkommer av denne IVB. For 2010 skal FIN ha alle forslag til endringer av forsvarsbudsjettet innen midten av oktober 2010. Forslag til omgruppering er således endelig.

4.5.4 Forklaringer til statsregnskapet for 2010

Utkast til FDs forklaringer til statsregnskapet innenfor Forsvarets kapitler skal foreligge senest 12. februar 2011.

4.6 Tidsplan for ESM og rapporteringsfrister

Tidsplan for 2010 er:

Dato	Innhold	Kommentar
28. januar	Regnskap 2009 og plangrunnlag 2011	
25. mars	FÅR 2009	Rapporteringsfrist 26. februar. Frist forklaring til statsregnskapet og begjæring om overføring 12. februar.
17. juni	Budsjett 2011	Frist 4. mai
24. juni	RKR 1 2010	Rapporteringsfrist 28. mai
28. oktober	RKR 2 og omgruppering 2010	Rapporteringsfrist 24. september
9. desember	IVB 2011 og materiellvedlegg til IVB	

Plangrunnlaget gis ut som eget dokument i månedsskifte januar/februar 2011.